

ELS ARXIUS I LA GENERACIÓ DIGITAL: el tractament arxivístic de les xarxes socials

Melany Valentina Jorge de los Angeles

Director del treball: Joan Soler Jiménez

Any d'elaboració: 2018

Treball de recerca del Màster en Arxivística i Gestió Documental

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció Treballs fi de màster i de postgrau

Com citar aquest article: Jorge de los Angeles, Melany Valentina. (2018) *Els arxius i la generació digital: el tractament arxivístic de les xarxes socials*. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). Http://... (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

Resum

El treball estudia diferents xarxes socials amb l'objectiu d'analitzar-les i esbrinar si la documentació electrònica creada a partir d'aquestes i el seu contingut podria ser un document d'arxiu. En cas afirmatiu haurem de fer un anàlisi de les diferents problemàtiques que ens podem trobar a l'hora de poder tractar aquesta informació, intentant sempre donar resposta des de l'àmbit dels arxius.

L'objectiu del treball és fer una anàlisi exhaustiva de les diferents xarxes socials proposades, definir-les i exposar el possible tractament arxivístic que els hi hauríem de donar.

Paraules clau: documentació electrònica, xarxes socials, microblog, formats de descàrrega, dades, política de privacitat, llegat digital, tractament arxivístic.

Título: LOS ARCHIVOS Y LA GENERACIÓN DIGITAL: el tratamiento archivístico de las redes sociales

Resumen

El trabajo estudia diferentes redes sociales con el objetivo de analizarlas y averiguar si la documentación electrónica creada por éstas y su contenido podrían ser documentos de archivo. En caso afirmativo tendríamos que analizar las diferentes problemáticas que nos podrías encontrar en el momento de tratar esta información, intentando siempre dar respuesta desde el ámbito de los archivos.

El objetivo del trabajo es analizar de manera exhaustiva las diferentes redes sociales propuestas, definir las y exponer el posible tratamiento archivístico que les tendríamos que dar.

Palabras clave: documentación electrónica, redes sociales, microblog, formatos de descarga, datos, política de privacidad, legado digital, tratamiento archivístico.

Title: ARCHIVES AND THE DIGITAL GENERATION: the treatment of Social Networks

Abstract

The essay studies different social networks in order to analyze them and find out if the electronic documents created by them and their content could be archival records. If so, we would have to look at the various problems that we could find when handling this information, trying always to answer from the scop of archives.

The objective of the study is to analyze comprehensively different social networks proposals, defining them and expose possible archival treatment that we should give them.

Keywords: electronic documents, social networks, microblogs, download formats, data, privacy policy, digital legacy, archival treatment.

SUMARI

1	Introducció	6
2	Marc teòric i estat de la qüestió	7
2.1	Xarxes socials, les seves APIs i els seus formats de descàrrega	7
2.2	Dificultats del treball	10
2.3	Diplomàtica de les xarxes socials	13
2.3.1	Anàlisi diplomàtica de les diferents xarxes estudiades	16
2.4	L'estudi de les xarxes socials	20
3	Cos de la recerca	25
3.1	Microblog	25
3.1.1	Facebook	26
3.1.2	Twitter	29
3.2	Missatgeria	33
3.2.1	Signal	33
3.2.2	WhatsApp	33
3.3	Imatges	37
3.3.1	Instagram	37
3.3.2	Fotolog	41
3.4	Proposta de tractament	43
4	Conclusions	48
5	Glossari	50
6	Bibliografia i fonts	54

1 Introducció

Que la societat està canviant no és cap secret. La veritable incògnita en aquest canvi és com ens hauríem de començar a plantejar la concepció dels arxius des d'ara fins la prosperitat, ja que amb la nova societat que es coneix com a 'generació digital' o fins i tot la nova etapa històrica/contemporània –l'era digital– està canviant la manera de construir i conservar records, documents i fins i tot la memòria, no només aquella memòria que esdevindrà el llegat i relats històrics del futur, sinó també la costumista, la social, entre d'altres.

En aquest treball ens centrarem en les xarxes socials i quin tractament els hi hauríem de donar en cas que consideréssim que la informació generada en aquestes plataformes és material d'arxiu. Així doncs farem l'anàlisi d'algunes de les xarxes socials més utilitzades i plantejarem algunes qüestions que intentarem resoldre a mesura que l'anem desenvolupant.

La meua inquietud a l'hora de plantejar aquest treball va ser la percepció d'endarreriment dels arxius vers a l'avanç tecnològic de la vida quotidiana. La importància en el canvi del model docucèntric al datacèntric, o si més no, la necessitat de redefinir una sèrie de conceptes que els arxivers fem de manera quotidiana però que tenen una definició o significat que cada vegada s'adapta menys a la realitat i és més arcaica i obsoleta. És en aquest punt on entren les xarxes socials, els arxius i aquesta nova generació, i és que avui dia, indiferentment de l'edat, són cada vegada menys les persones que no tenen o han tingut com a mínim un perfil d'alguna xarxa social. Som la societat de la informació, una societat on cada vegada menys persones llegeixen un diari, o miren el telenotícies, en canvi cada vegada més es fan servir les xarxes socials per informar-se. La gent ja no escriu diaris, però si que publica, comparteix i interactua amb altres persones a través de les xarxes socials. Potser, si Anna Frank hagués nascut en aquesta època, en comptes d'haver escrit al seu famós diari, ho hagués fet a través de Facebook o Twitter.

És en aquest altre punt on vull marcar una altra diferència, perquè és veritat que en alguns països es té bastant clar com fer el tractament d'algunes xarxes socials, com seria el cas dels Estats Units amb els arxius dels diferents presidents. Però, si una de les tasques més importants com a arxivers és conservar la memòria i el patrimoni de la humanitat, això vol dir que el que publiquem a les xarxes no té cap valor? Anna Frank, quan va escriure el seu diari no era un personatge rellevant, no era membre de cap govern, ni una persona d'interès públic, simplement era una adolescent que va retransmetre la seva vivència íntima i personal a un diari, i ha estat amb el pas del temps quan aquest relat ha adquirit un valor. Així doncs, realment només s'han de conservar les xarxes socials de polítics i personatges públics o podríem conservar xarxes de persones que així ho desitgessin?. En aquest apartat hauríem

d'esmentar que la intenció no és conservar alguna publicació en concreta o que més ha destacat, sinó el conjunt de l'activitat d'aquella persona a la plataforma social.

Hem de pensar que a les xarxes socials trobem publicacions que van des d'un pensament, a un fragment de cançó, fotografies, una interconnexió de perfils que ens permet veure la xarxa de persones vinculades al propietari del compte, la geolocalització de l'usuari, entre d'altres. Una font realment molt rica per a futurs investigadors ja siguin historiadors, geògrafs, informàtics, lingüistes, juristes, antropòlegs, sociòlegs, etcètera.

Cal tenir en compte però, que tampoc es tractaria d'arxivar tots els perfils de les diferents plataformes, ja que això seria inviable amb els recursos que tenim als arxius, però si que podríem fer un triatge o acceptar aquelles donacions o llegats. És important conèixer com ens hauríem de responsabilitzar d'aquesta informació i des del punt de vista arxivístic, quin tractament li hauríem de donar. És a dir, quines estratègies hauríem de fer servir per poder conservar el contingut de les xarxes socials de la millor manera possible i garantint la seva integritat i autenticitat, fiabilitat.....

2 Marc teòric i estat de la qüestió

2.1 Xarxes socials, les seves APIs i els seus formats de descàrrega

Les xarxes socials són una estructura social composta per un conjunt d'actors, que poden ser individus i organitzacions, que es relacionen segons algun criteri, ja sigui una relació professional, d'amistat, i/o de parentiu, entre moltes d'altres.

En un període molt breu, les xarxes socials han esdevingut un fenomen global, guanyant cada vegada més popularitat i abastament.

Són nombroses les plataformes que existeixen a Internet, sobretot aquelles que tenen com a objectiu facilitar la comunicació entre persones d'una mateixa estructura social. Aquestes plataformes es coneixen amb el nom de serveis de xarxa social o xarxes socials virtuals, i amb aquestes, les persones poden interactuar a través de perfils que han estat creats pels mateixos interessats. I és amb aquests perfils d'aquestes plataformes on les persones es poden comunicar i relacionar, és a dir, on poden compartir les seves històries, pensaments, esdeveniments o fotografies, amb la resta d'usuaris que formin part de la seva estructura social (cercle d'amistat, contactes, usuaris de la plataforma amb els que tinguin afinitats en comú).

El terme de xarxa social va ser encunyat el 1954 per un antropòleg anomenat John A. Barnes. El concepte de xarxa es defineix mitjançant dos elements: els contactes i els vincles

existents entre aquests contactes. Com més contactes tinguem, major serà la nostra xarxa i, per aquest motiu serem més “útils”¹.

Avui en dia si sentim parlar de xarxa social, entenem que es tracta d'una xarxa social virtual, pensem doncs en Facebook, Twitter, LinkedIn, entre d'altres llocs webs més o menys coneguts. Tot i així, si volguéssim ser més exactes i coherents amb la terminologia hauríem de diferenciar entre “xarxes socials” i “mitjans de comunicació virtual”². Així doncs, la xarxa social virtual i, de manera més general, els mitjans de comunicació social, és la representació de la xarxa social real d'un univers virtual, que a més estan representades a Internet i on podem reproduir les accions de la nostra vida diària amb la qual podem interactuar amb d'altres individus de manera virtual.

Un altre punt que també hauríem de destacar és la diferenciació entre xarxa social i mitjà de comunicació. Els mitjans de comunicació (televisió, premsa, ràdio, entre d'altres), si bé uneixen als individus a través de la informació, són mitjans estàtics ja que no permeten als espectadors interactuar amb ells. Però, aquest, és un discurs que cada vegada més queda obsolet ja que l'estratègia que estan portant a terme aquests mitjans és la d'apropiar-se de la dimensió social on fan interactuar a les seves audiències mitjançant votacions i la participació a través de votacions per SMS, amb plataformes i aplicacions creades per a un contingut concret, o fins i tot, fent servir les diferents plataformes socials més comunes a l'entorn virtual. Un exemple seria la votació del futur guanyador d'un concurs televisiu.

L'evolució tecnològica ha fet que apareguin nous mitjans de comunicació que permeten una interacció molt major, transformant a l'espectador en actor. Així doncs, veiem que hi ha dos elements que es repeteixen constantment, la informació, i la tecnologia, es amb aquests dos elements amb els que es possible la interacció i la comunicació de la informació.

La definició actual de mitjà de comunicació social és: mitjà de comunicació que afavoreix les interaccions socials i en el que intervenen la tecnologia i la creació de contingut. Aquesta mateixa definició també la podríem aplicar a la xarxa social.

La creació de contingut fa referència al fet que, gracies a aquestes noves tecnologies, ens podem convertir en els autors de la informació publicada, és a dir, que podem publicar fàcilment el que desitgem (fotografies, vídeos, i qualsevol altre element amb el que volem augmentar la qualitat del missatge que volem transmetre). Aquestes eines ens permeten comunicar-nos de manera privada o pública i sense cap límit geogràfic, ja que en ser virtual ens podem dirigir al món sencer.

¹ El concepte d'utilitat entès com a la capacitat de transmetre informació.

² Diferents als Mitjans de comunicació tradicionals i habituals, ja que els mitjans de comunicació virtual impliquen contingut interactiu i tecnologia.

Tota aquesta tecnologia és la que ens ha permès crear i publicar continguts, quelcom que abans era molt difícil. Ara, a més a més, podem transmetre grans volums de informació i d'una manera molt ràpida. I el més important, aquestes noves tecnologies ens han permès la interactivitat entre diferents individus. Les interaccions socials són el resultat de les reaccions de cada ésser humà.

D'aquestes noves tecnologies i la interacció que permeten trobem avantatges i inconvenients, d'una banda, trobem que les persones poden prendre la paraula i sentir-se implicat d'una manera ràpida, ja que la interacció és instantània, d'altra banda però, el principal inconvenient és que qualsevol pot dir el primer que li ve al cap, amb molt poca normativa sobre el comportament o com expressar-se. Exemples clars són les publicacions amb errors ortogràfics, manca d'educació i/o professionalitat, entre d'altres.

La xarxa social és, doncs, una manera de consolidar, restablir i crear relacions amb altres persones i d'interactuar amb elles mitjançant la missatgeria virtual instantània.

Aquestes plataformes socials disposen d'una API amb la qual l'usuari, amb els seu compte pot demanar un permís amb el qual pot accedir a les bases de dades de manera tutelada.

Una API (*Application Programming Interface*), és un sistema d'interacció entre l'usuari d'un servei web i els sistemes del servei web. Un sistema que ens permet dotar-nos de la capacitat de fer us d'un servei que no és nostre, dins d'una aplicació i de manera segura. Si implementes l'API, pots tenir a la teva disposició alguns mètodes o funcions per al desenvolupament d'aplicacions i programes. Però en tot moment l'ús que li podem donar estarà limitat per les condicions d'ús que hagi establert cada plataforma.

La interacció doncs, entre l'usuari i l'API es fa a través d'una línia d'ordres o comandes. La plataforma ens proveeix una interfície de programació d'aplicacions, un conjunt d'indicacions sobre les funcions i procediments a través de biblioteques o programari. És l'entorn d'interacció entre la persona que farà l'ús informàtic la plataforma (la persona que vol implementar l'API), i els serveis de la plataforma dels que farà ús. Una API és una part d'un Kit de Desenvolupament d'una Aplicació (SDK), i acostumen a oferir diversos mitjans per poder desenvolupar l'aplicació entre diferents llenguatges de programació JavaScript, HTML 5, CSS, SQL, PHP, i XML.

Un altre factor a tenir en compte és que la majoria d'aquestes plataformes ofereixen la possibilitat de crear un usuari per a una empresa que tindria unes funcions i uns requisits diferents als de qualsevol persona. És a dir, les empreses, associacions i d'altres entitats tenen una subcategoria en la que la plataforma els hi presta uns serveis diferents. També cal fer una gran diferenciació i és que per a una persona física la plataforma és gratuïta (llevat que vulgui tenir alguna mena de benefici en algunes de les funcions de la plataforma,

per exemple la obtenció de crèdits a jocs), en canvi, les persones/entitats amb identificador jurídic, hauran de fer un pagament mensual o anual per poder gaudir dels serveis adients.

Les diferents plataformes que donen servei de xarxa social, acostumen a permetre la descàrrega d'arxius en format: CSS, CSV, HTML, JSON, MP4 i, JPG.

Per aquest treball hem hagut d'aprendre a gestionar les diferents xarxes socials que es treballaran, així com la manera que tenim com a usuaris de poder accedir a la informació, dades i el més important com poder guardar les nostres publicacions.

2.2 Dificultats del treball

Les dificultats d'aquest treball són que no disposem de totes les dades adients per poder fer un anàlisi exhaustiu de les dades i metadades de les nostres xarxes socials, i tenim un inconvenient legal ja que les diferents plataformes tenen una normativa interna diferent a més de la legislació que se'ls hi hauria d'aplicar.

Un factor a tenir en compte és que la única xarxa de les que analitzem de la qual tenim constància que en algun moment farà alguna transferència a un arxiu és de Twitter³, de la resta no tenim cap mena de constància de que hi hagi cap previsió de transferir els diferents continguts a un arxiu. A més, cal tenir en compte també que la majoria de servidors⁴ no es troben a territori europeu per tant la legislació que s'aplica a les dades i informació que es genera a través de les nostres xarxes socials podria arribar a vulnerar alguns drets o legislacions de la Unió Europea.

Una altra dificultat amb la que ens hem trobat a l'hora de dur a terme el treball és el canvi de legislació, ja que a partir del 25 de maig del 2018 es va començar a aplicar a nivell europeu el nou Reglament General de Protecció de Dades (RGPD), una normativa que ha fet modificar mesures de protecció, privadesa i funcions a les diferents xarxes que hem analitzat en aquest treball. Una normativa doncs, que ens ha generat un nou paradigma i escenari

³ La Biblioteca del Congreso de Estados Unidos adquiere el archivo de Twitter. Tecnología. El País. http://tecnologia.elpais.com/tecnologia/2010/04//14/actualidad/1271235670_850215.html (consultat a 17 de maig de 2018).

⁴ Segons el Termcat:

ca servidor, n m

es servidor

fr serveur

en server

<Localització > Terminologia>

<Infraestructures tecnològiques > Sistemes i equips de telecomunicació > Informàtica>

Ordinador que, en una xarxa informàtica, comparteixen diversos clients, als quals subministra generalment informació, serveis i recursos.

Nota: Tot i que originàriament el terme servidor s'utilitzava per a referir-se al programa, actualment és més utilitzat per a denominar l'ordinador que executa el programa servidor.

sobre el qual moure'ns. El tractament de les nostres dades per part de les diferents plataformes socials és un tema que sovint preocupa als seus usuaris⁵.

Aquest nou reglament ha generat que hi hagués un canvi transcendental ja que a partir de la seva aplicació ens ha permès analitzar de manera més senzilla, fàcil i ràpida les diferents xarxes, així com l'extracció i l'arxivament de les nostres dades, publicacions, interaccions entre d'altres de les nostres xarxes socials.

Per a fer aquest treball hem volgut centrar-nos en la documentació/informació generada al publicar i interactuar amb el nostre perfil a les diferents plataformes socials. Així doncs, no només analitzarem les publicacions, sinó el seguiment i anàlisi gairebé antropològic que es podria arribar a fer del nostre perfil pel simple fet d'accedir a una xarxa social i interactuar amb els diferents usuaris i entorns que ens ofereix cada plataforma. Un element que hauríem de deixar clar és que l'anàlisi de la informació extreta de les diferents xarxes socials és el resultat de l'activitat que tenim com a usuaris de cada plataforma i per tant no entrarem tant en el contingut individual de cada document sinó en el conjunt, com podem arribar a contextualitzar una persona durant tota la seva activitat en una o diverses plataformes.

Per poder fer el tractament arxivístic dels paquets d'informació que podem obtenir de l'ús de les diferents xarxes socials farem servir majoritàriament l'arxivística i la diplomàtica. La diplomàtica perquè és amb aquesta amb la que podrem analitzar des de la unitat documental més petita (UDS, unitat documental simple) fins al conjunt que podria ser com rebem nosaltres la informació, per exemple amb una carpeta ZIP o comprimida (UDC, unitat documental conjunta), d'aquesta manera podem establir de manera precisa els diferents elements que conformen el document. I d'altra banda, l'arxivística perquè és la que ens permetrà poder fer un bon tractament a nivell de conjunt arxivístic, com l'hauríem de fer, així com valorar les diferents propostes arxivístiques per poder donar un bon tractament als diferents fons o conjunts documentals.

D'altra banda, una de les grans dificultats que podríem tenir és l'obtenció d'aquestes xarxes, és a dir, com podem, com a arxivers, acabar conservant i preservant les xarxes socials d'una persona?. Arrel d'aquesta pregunta teníem diferents incògnites, la primera és què aquella persona ha "signat" una mena de contracte amb l'empresa que gestiona cada xarxa i aquestes condicions es troben esmentades als diferents termes d'ús i de servei de cada plataforma, i una vegada la persona amb la que la plataforma havia "signat" el contracte desactiva el compte, esborra l'usuari o mor, és la plataforma la que decideix sobre aquest compte i la seva informació llevat que la persona en qüestió hagi deixat quelcom estipulat.

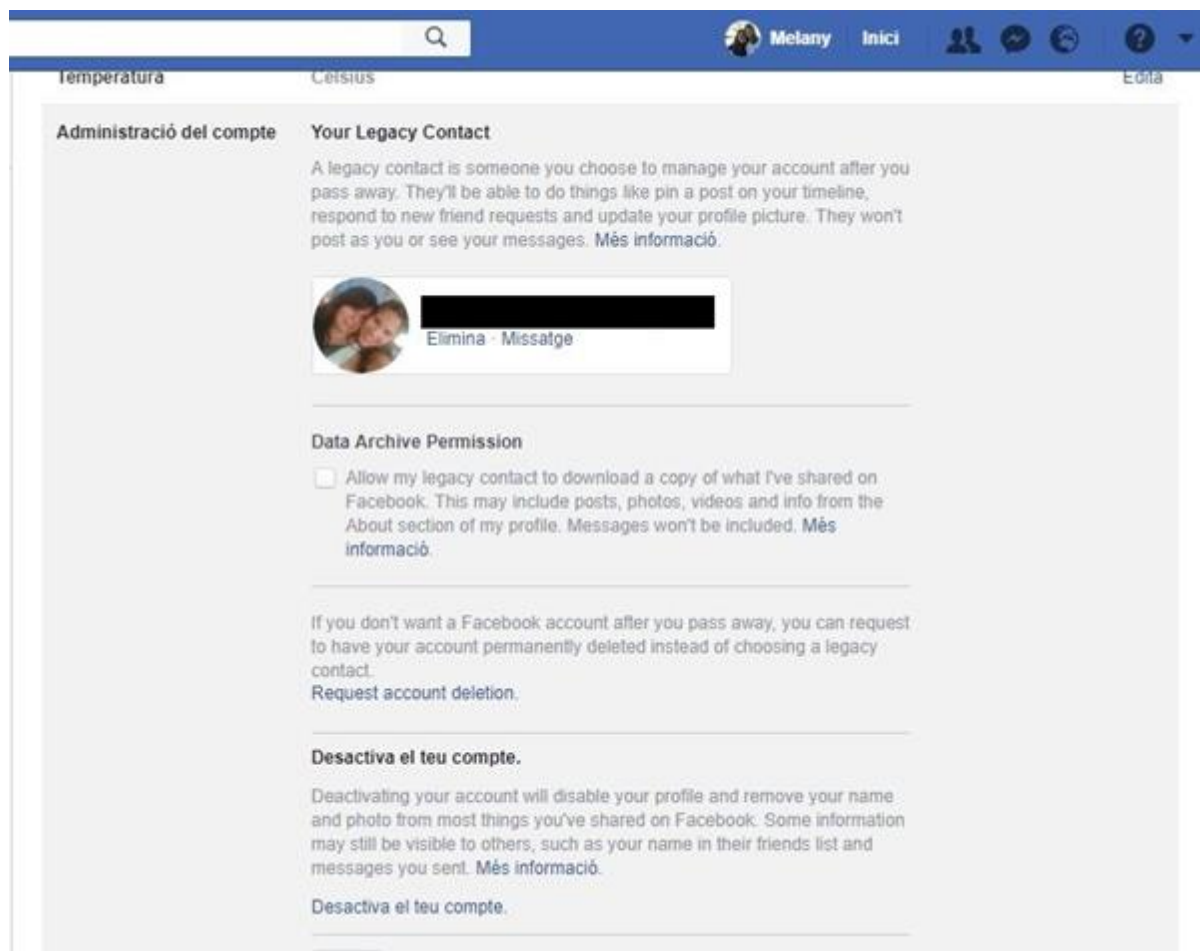
⁵ MARTINEZ, Ricard; Rallo, Artemi. "Protecció de dades personals i xarxes socials: obligacions per als mitjans de comunicació". Quaderns del CAC 37, vol. XIV (2). Desembre 2011, pàgines 39-49.

Què podria haver fet aquesta persona? Doncs deixar el seu compte com a llegat a una altra persona. A més, relacionat en aquest aspecte a Catalunya el 27 de juny de 2017⁶ es va aprova la Llei de voluntats digitals, que tenia com a finalitat regular el llegat a les xarxes designant en vida, un administrador als diferents comptes a Internet per a quan el primer mori el segon tenir unes directrius de com actuar⁷. Caldria dir però que aquesta llei va ser suspesa cautelarment pel Tribunal Constitucional el 29 de setembre del mateix any⁸. D'altra banda algunes xarxes com són Twitter o Facebook donen la possibilitat de poder deixar un contacte de llegat. Per exemple, pel que fa a Facebook, la plataforma estipula que un contacte de llegat és algú que nosaltres hem triat per gestionar el nostre compte una vegada nosaltres haguem mort. Aquest contacte podrà fer diferents activitats a la teva xarxa com: compartir publicacions a la teva cronologia, respondre sol·licituds d'amistat noves, i canviar la nostra fotografia del perfil, però no podrà ni veure els nostres missatges, ni fer publicacions com si fossin nosaltres. A més a més tenim dues opcions extra que són: donar permís per arxivar les nostres dades, és a dir, permetre al nostre contacte de llegat descarregar una còpia del que havíem compartit a Facebook. Això pot incloure publicacions, fotografies, imatges, vídeos i informació se l'apartat: "Sobre mi" del nostre perfil, tot i que la missatgeria privada no queda inclosa. I l'altra opció és fer una sol·licitud d'eliminació del compte si nosaltres no volem un compte quan haguem mort, podem fer una sol·licitud per eliminar de manera permanent el nostre compte en lloc de triar un contacte de llegat.

⁶ Generalitat de Catalunya. 14 de juny de 2017. "Aprovada la Llei de voluntats digitals. Justícia crearà un registre telemàtic per a la designació dels hereus digitals". <http://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/AprovadalaLleidevoluntatsdigitals> (consultat a 30 de novembre de 2017).

⁷ Redacció, Barcelona. 28 de febrer de 2017. La Vanguardia. "El Govern permetrà designar un hereu digital de las personas fallecidas". <http://www.lavanguardia.com/vida/20170228/42384977781/el-govern-aprueba-la-ley-para-regular-el-legado-en-la-red-de-los-fallecidos.html> (consultat a 15 de desembre de 2017).

⁸ ACN Barcelona. 25 d'octubre de 2017. Diari digital: ara.cat. "El TC suspèn cautelarment la llei de voluntats digitals i la llei contra els desnonaments. El Govern espanyol va presentar un recurs d'inconstitucionalitat a finals de setembre". https://www.ara.cat/societat/TC-cautelarment-Llei-voluntats-desnonaments_0_1894010781.html (consultat a 30 de novembre de 2017).

Il·lustració 1: Captura de pantalla de l'apartat "Administrador del compte" de Facebook.

Com podria doncs arribar aquesta informació de les diferents xarxes socials a l'arxiu? Doncs, un opció és que la persona interessada ens deixi a nosaltres (l'arxiu) com a contacte de llegat i així poder fer nosaltres l'extracció de les dades, la segona opció és que la persona que hagi quedat com a contacte de llegat hagi fet ella mateixa l'extracció i hagi decidit donar-li a l'arxiu, i la tercera opció és afavorint-nos del RGPD i que la persona interessada hagi fet la descàrrega per ella mateixa de totes les dades i informació que contenia cada plataforma sobre la seva activitat amb un perfil concret, i donar aquest arxiu, que sovint es pot descarregar amb una carpeta ZIP, i amb uns formats oberts que faciliten la conservació i preservació per part de l'arxiu.

2.3 Diplomàtica de les xarxes socials

Si entenem la diplomàtica no únicament com la disciplina que estudia la forma, el procés d'elaboració i la tradició dels diplomes antics, sinó que com a la disciplina que té com a objecte l'anàlisi d'un document en el seu conjunt per tal d'esbrinar la seva autenticitat fiabilitat i valor (ja sigui jurídic, com administratiu com històric o testimonial), hauríem de

considerar que les xarxes socials estan esdevenint una nova manera de crear i compartir documents⁹, així com la metodologia que farem servir per preservar-los i conservar-los.

Encara avui en dia es poden trobar reticències sobre la importància de les xarxes socials, es qüestiona la seva fiabilitat, rellevància a l'hora de conservar-les, però la realitat és que aquestes plataformes virtuals contem amb un nombre molt elevat d'usuaris ja sigui, el veí del costat com nosaltres mateixos, com el president dels Estats Units d'Amèrica, o el Papa de Roma al vaticà o un personatge d'interès públic (esportistes, actors, músics, etc.), i tots les fan servir amb el mateix objectiu que és comunicar-se d'una manera ràpida i directa amb el major numero de persones i seguidors. D'altres reticències a formar part d'aquestes plataformes és l'obligació de donar dades personals per a poder formar-ne part, ja que en molts casos les nostres dades reben un tractament poc ètic i profitós per a tercers, així com la cessió d'alguns drets en arxius que hagin estat publicats en aquestes xarxes. Aquest fet és quelcom que hauríem de diferenciar ja que l'Administració Nacional d'Arxius i Enregistraments dels Estats Units d'Amèrica (NARA) va signar acords¹⁰ amb diferents plataformes amb l'objectiu de crear noves maneres de comunicació amb el seu públic però de una manera segura. A més arrel d'aquest acords el NARA ha anat publicant algunes eines i manuals per a poder donar tractament a aquestes xarxes ja que cada vegada la seva utilització s'està estenent i popularitzant més¹¹.

Tot i aquest augment en la popularització a l'hora de fer servir xarxes socials són nombroses les crides a para atenció i tenir cura del que compartim a les nostres xarxes ja que en molts casos seran arxius que romandran emmagatzemats als servidors de les empreses que brinden els diferents serveis de les xarxes, a més de la facilitat per a difondre contingut divers o fer captures sense el consentiment i el coneixement de l'autor de la informació.

D'altra banda, relacionat amb aquestes plataformes tenim dues problemàtiques que van molt relacionades i que haurem de tenir en compte a l'hora de fer l'anàlisi diplomàtic d'aquestes xarxes que són la credibilitat i la seguretat, i és que la credibilitat del que es publica a les diferents xarxes està bastant qüestionada ja que moltes vegades els perfils virtuals creen una tendència, actitud i presentació que res a veure té amb la realitat i la veritable personalitat d'aquesta persona, per tant es pot arribar a manipular la percepció que té el món sobre nosaltres depenent de la implicació que tinguem a les diferents plataformes. A més, un altre aspecte que ha fet trontollar la credibilitat d'alguns continguts publicats a les

⁹ Parlem de documents fent referència a qualsevol suport que contingui informació, insistint molt en aquells creats a l'entorn digital.

¹⁰ Arxiu Nacional dels Estats Units d'Amèrica. Acceptació dels Termes de Servei dels Mitjans Socials. <https://www.archives.gov/social-media/terms-of-service.html> (consultat a 23 de gener de 2018).

¹¹ Acords. Mitjans socials de comunicació i digitals. <https://www.archives.gov/social-media> (consultat a 23 de gener de 2018).

xarxes són les conegudes com a *fake news* o notícies falses. I l'últim aspecte a tenir en compte és la seguretat i es que no és desconegut que hi ha hagut nombroses intrusions en les diferents plataformes que s'han pogut fer amb nombroses dades dels seus usuaris o fins i tot, una de les darreres notícies que es coneixen sobre una filtració i vulneració és la del cas de Cambridge Analytics¹² en el qual alguns mitjans de comunicació de renom mundial van denunciar que l'empresa Cambridge Analytics estava explotant informació personal dels usuaris de Facebook, que adquiria per un investigador extern –per a fins acadèmics- i que la xarxa social estava al corrent d'aquesta intrusió i no va fer res per a evitar-ho i protegir els seus usuaris¹³. Aquest però és només un dels nombrosos exemples que podríem trobar sobre vulneració i filtració d'informació, és per això que moltes plataformes han decidit que la seguretat és imprescindible per al servei que ofereixen, sobretot pel que fa a la seguretat digital i el que es pugui fer amb la malversació de les nostres dades, ja que cada vegada més, hi ha “pirates informàtics o *hackers*” que obtenen de manera il·lícita un gran volum d'informació privada fent un abús de la tecnologia, i d'aquesta manera poden provocar danys a les persones que els hi van robar les dades i moltes vegades obtenir un benefici, sovint econòmic, per amb ells mateixos.

Un exemple en l'augment de la seguretat és WhatsApp¹⁴ amb el seu xifrat d'extrem a extrem, que significa que ni tan sols ells mateixos poden tenir accés al contingut ja sigui multimèdia o no que ens enviem, per un *hacker* poder accedir a aquesta informació serà si més no més difícil. Així, a mesura que han anat introduint noves funcions a la plataforma, han anat implementant el xifrat d'extrem a extrem en aquestes, és a dir, que abans que el missatge enviat a través de la xarxa surti del nostre telèfon mòbil es produeix de manera automàtica el xifrat del missatge mitjançant un candau criptogràfic del qual només el destinatari tindrà la clau per poder obrir-lo. A més les claus canvien amb cada missatge enviat, i tot i que és un procés que es fa de manera automàtica i en un segon pla, podem confirmar que les nostres converses estan protegides si comprovem el codi de seguretat¹⁵ del nostre telèfon.

¹² Wattles, Jackle (19 de març de 2018). “Zuckerberg y Facebook, bajo fuego por filtración a compañía vinculada a campaña de Trump” CNN. <https://cnnespanol.cnn.com/2018/03/19/mark-zuckerberg-y-facebook-enfrentan-criticas-por-filtracion-a-compania-vinculada-con-trump/> (consultat a 17 de maig de 2018).

¹³ Cadwalladr, Carole (18 de març de 2018). “I made Steve Bannon’s psychological warfare tool: meet the data war whistleblower”. The Guardian. <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/data-war-whistleblower-christopher-wylie-faceook-nix-bannon-trump> (consultat a 17 de maig de 2018).

¹⁴ ¿Por qué WhatsApp tiene cifrado de extremo a extremo y qué significa para la seguridad de los usuarios? <https://faq.whatsapp.com/es/android/28030015/?category=5245250> (consultat a 30 d'abril de 2018).

¹⁵ WhatsApp (19 de desembre de 2017). “WhatsApp Encryption Overview. Technical White paper”.

2.3.1 Anàlisi diplomàtica de les diferents xarxes estudiades

	Facebook	Twitter	Signal	WhatsApp	Instagram	Fotolog
Context	<p>Els context dependrà de cada persona, però probablement l'haurèm de concebre com un període ampli ja que abastarà tota l'activitat i funcionament que tingui cada persona de les diferents xarxes socials. L'interessant seria definir el perfil de cada usuari ja que pot ser un usuari molt actiu a les xarxes, un altre que busqui la màxima interactivitat amb d'altres usuaris a través d'aquestes plataformes, o fins i tot podria ser algun usuari amb un perfil passiu, és a dir, que ell per si mateix no publica res, no crea contingut però si que difon, i segueix d'altres usuaris que li puguin esser d'interès.</p>					
Sistema Jurídic	<p>Actualment no existeix cap sistema jurídic a Internet tot i que cada país pot establir els seu sistema a les diferents utilitats d'internet, tot i que hem de tenir en compte on estan localitzats físicament els servidors que guarden les dades que generen els diferents usuaris de cada país. D'altra banda, el Reglament General de Protecció de Dades, si bé és d'aplicació obligatòria als països de la Unió Europea, també a trasbalsat les fronteres i ha canviat algunes polítiques arreu del món.</p> <p>Dins del sistema jurídic també ens hauríem de remetre a les diferents polítiques de privadesa, polítiques de galetes i els Termes del Servei (TOS) i Ús de les diferents xarxes socials on s'establiran unes condicions i polítiques concretes i que nosaltres hem acceptat al registrar-nos a les diferents xarxes socials, ja que en no fer-ho no podem tenir accés i utilitzar les eines ofertes. Amb aquestes condicions les diferents plataformes poden oferir-nos publicitat adreçada a nosaltres segons els nostres interessos, i fins i tot podrien arribar a retenir i explotar les nostres dades. A més, algunes plataformes també es reserven el dret a poder reproduir o copiar el que hem publicat.</p> <p>D'altra banda, tot i que aquestes plataformes no es responsabilitzen de la fiabilitat i veracitat del que els seus usuaris publiquen però si que penalitzen la suplantació d'identitat.</p> <p>Pel que fa a les entitats, empreses o organitzacions, han de ser aquestes les que si fan servir les diferents plataformes s'assegurin de complir amb la legislació i normativa vigent del lloc on s'està publicant.</p> <p>Totes les plataformes el que faran doncs, és aplicar les normes que queden descrites i marcades als diferents termes.</p>					
Funció	<p>Recopilar les diferents activitats dels usuaris de manera immediata. Així doncs una publicació tindria com a funció la de comunicar i el perfil d'usuari faria d'arxiu o registre de les diferents activitats i publicacions que ha fet cada usuari.</p>		<p>La funció principal d'aquestes dues plataformes és la de facilitar la comunicació immediata d'un o més usuaris garantint la seva privadesa i seguretat en el contingut de les transmissions, indiferentment de la seva ubicació física o lloc de residència. La comunicació però</p>		<p>En aquestes dues xarxes, la funció principal és la comunicació entre usuaris però donant molt importància a les imatges i no tant al text. Aquestes plataformes són les que donen significat a la frase: <i>Una imatge val més que mil paraules</i>, sobretot perquè després amb la descripció que sovint</p>	

		només es fa a través del llistat telefònic de cada persona i dels contactes d'aquest que formin part de la plataforma.	són <i>hashtags</i> , ubicacions i l'etiquetatge de persones que ajuden a contextualitzar-la.
Acte o Fet	Aquest apartat està regit per la normativa de compliment obligat existent en quant a el registre i utilització dels diferents serveis que donen les xarxes socials. D'altra banda però el que es publica té un acte o fet diferent depenent de la persona que ho fa, ja que si bé en tots els casos l'objectiu principal és comunicar, apropar-se a la resta del món o ensenyar una part de la nostra vida, l'objectiu pel qual ho fem pot ser molt diferent.		
Formalització	<p>Ambdues plataformes tenen una formalització molt semblant en la que podem veure l'avatar o imatge de perfil de l'usuari, una capçalera, informació relacionada a l'usuari, el requadre per a fer una nova publicació, i el mur on hi haurà informació que hagi compartit l'usuari o que un altre usuari hagi compartit amb ell, etc.</p> <p>Pel que fa a algunes persones amb rellevància o interès poden tenir el seu compte verificat que vol dir que realment són la persona que diuen ser. Nosaltres com a persona de a peu també podem arribar a verificar el nostre compte però per fer-ho haurem de donar més dades personals així com documents que acreditin la nostra persona a la plataforma.</p>	<p>Pel que fa a aquestes dues xarxes es divideixen en dues o més finestres, la primera amb el llistat de tots els contactes que formen part de la xarxa, i la segona en la que trobem les diferents converses que tenim obertes amb els diferents usuaris. Dels altres usuaris podem veure el nom amb el qual nosaltres el tenim afegit al nostre dispositiu, la imatge de perfil que ells han triat, el número de telèfon, entre d'altres.</p>	<p>Les dues plataformes tenen una formalització molt semblant en la que podem veure l'avatar o imatge de perfil de l'usuari, una capçalera, informació relacionada amb l'usuari, on s'indica el nombre de fotografies publicades, el nombre seguidors i el nombre d'usuaris que el segueixen, entre d'altres aspectes.</p> <p>Pel que fa a Instagram, trobem que algunes persones amb rellevància o interès poden tenir el seu compte verificat que vol dir que realment són la persona que diuen ser. D'altra banda, pel que fa a Fotolog, es podria dir que és més aviat una xarxa anònima ja que la informació de l'usuari que surt és un sobrenom i no el seu nom real.</p>
Forma			
UDC o UDS	Podríem determinar que la forma si analitzem el conjunt d'una xarxa seria una unitat documental composta on tota la informació que trobem forma part de l'activitat que desenvolupa un usuari en fer servir les diferents plataformes, tot i que les activitats poden ser diferents i es poden visibilitzar o simplificar en una única publicació que podríem determinar com a una unitat documental simple.		

Procediment	El procediment de publicar contingut a les diferents xarxes socials el desconeixem ja que cada persona pot tenir una estratègia diferent.			
Forma física	La forma física de les publicacions pot variar depenent de la plataforma, tot i que la representació és purament digital i majoritàriament estan en llenguatge HTML.			
Forma intel·lectual de la UDS	La publicació és bàsicament un text encapsulat. A la part superior on podem trobar el nom i sobrenom de qui l'ha publicat, si ha posat alguna icona i emoció (com se sent), amb qui ha estat (persona/es etiquetades), la ubicació, tot seguit del temps que fa des que s'ha publicat el missatge, i per últim a la part inferior 3 botons, un per indicar si ens ha agradat, encantat, divertit, entristit, empenyat o si ens ha deixat parat el post, un altre per fer un comentari, i un altre per compartir ja sigui	La publicació és bàsicament un text encapsulat. A la part superior on podem trobar el nom i sobrenom de qui l'ha publicat, i el temps que fa des que s'ha publicat el <i>tweet</i> , i per últim a la part inferior 4 botons, un per comentar, un altre per <i>retweet</i> (compartir dins de Twitter), un altre per indicar si t'ha agradat el <i>tweet</i> , i per últim, un per compartir ja sigui com a missatge directe, per afegir el <i>Tweet</i> a <i>Elements guardats</i> , o	El text s'encapsula en un requadre que indica l'hora en que s'ha enviat el missatge, i en alguns casos si el receptor l'ha rebut. En aquestes plataformes la UDS estarà molt marcada pels nostres contactes i la persona amb la que ens vulguem comunicar, per tant formarà part d'una conversa amb una persona de manera individual o amb un grup de persones.	En aquestes plataformes, l'objecte d'estudi és més aviat un arxiu multimèdia (imatge o vídeo) que es comparteix i sovint va acompanyat d'alguna descripció curta. Així doncs a la part superior surt el sobrenom de l'usuari que ha fet la publicació, i a la dreta trobem tres puntets on podem denunciar la publicació, copiar l'enllaç, activar les notificacions de publicacions, compartir en WhatsApp i deixar de seguir/seguir. Pel que fa a la part inferior, trobem diferents botons. Instagram permet indicar si ens ha agradat el contingut, fer un comentari enviar-ho (compartir-ho) amb alguns dels amics que tenim a la xarxa i guardar la publicació a la nostra col·lecció. D'altra banda, Fotolog permet indicar que ens ha agradat el contingut publicat, fer un comentari, compartir la publicació a Facebook, i/o compartir la publicació a Twitter.

	publicant-ho al nostre mur, al de un altre usuari amb qui tinguem contacte, compartir-ho en un grup o enviar-ho com a missatge privat.	per compartir el Tweet via.. (és a dir, amb una altra plataforma.		
Vincle diplomàtic	El vincle diplomàtic el podem confirmar fent una petita investigació i recerca a cada plataforma comprovant que realment els elements que estem veient de les publicacions coincideixen amb el format estàndard de la xarxa en qüestió.			
Contingut	El contingut de cada publicació variarà segons cada usuari i depèn molt de la plataforma que s'estigui utilitzant.			
Tradició documental	Podríem parlar que totes les publicacions podrien ser percebudes com a originals ja que sovint els missatges originals es publiquen a les xarxes com a un pensament, reflexió, però hem de tenir en compte aquelles publicacions que es fan per commemorar quelcom o com a record, o fins i tot aquelles que si ve dins del perfil d'un usuari és original però que té una certa tradició ja que la publicació ha estat feta arrel d'algun repte o tendència sorgida a les xarxes. Un exemple podria ser el compte de Instagram d'una parella que viatjava pel món i es feien fotografies amb un exterior diferent però amb trets comuns a totes, l'esquena d'ella i les seves mans unides ¹⁶ . Aquests van donar pas a la tendència coneguda com a #FollowMeTo amb la que molts usuaris de diferents plataformes van començar a imitar la postura triada per a fer aquestes fotografies.			
Perfil documental	Gairebé totes les plataformes, arrel del RGPD permeten a l'usuari descarregar-se una carpeta ZIP on trobem tota la informació que ha recopilat cada xarxa amb la nostra activitat a aquesta. Una excepció són les plataformes de missatgeria ja que només donen opció a descarregar un informe dels ajustaments de configuració i la informació del nostre compte però en cap cas inclouen els missatges, i pel que fa a Signal, directament no es contempla aquesta possibilitat.			
Propietats essencials				
Fiabilitat	Que un compte estigui verificat no és sinònim de que sigui de confiança, ja que a les xarxes, tot i que haurien d'estar lligades a una única persona que vincularia la seva identitat virtual o la seva física no és justificació del que es publica als diferents perfils de les plataformes realment ha estat fet per aquestes ja que podem patir de vulneracions per part de <i>hackers</i> , <i>trollejades</i> per part d'amics (que algú proper que pot tenir accés als teus comptes s'aprofita de la situació i faci alguna publicació mb un objectiu purament de joc/broma) o fins i tot ens podem descuidar el nostre compte obert en algun			

¹⁶ Muradosmann. Instagram. <https://www.instagram.com/muradosmann/> (consultat a 22 de maig de 2018).

	dispositiu i el pot arribar a utilitzar una altra persona. D'altra banda, pel que fa a personalitats amb un interès públic, sovint compten amb un equip al darrere i tot i que es facin publicacions des del seu compte verificat/oficial no vol dir que ho hagi fet aquell usuari personalment.
Autenticitat	No tenim cap manera a simple vista per poder garantir l'autenticitat, l'esperança és fiar-nos de les diferents publicacions. Ni tan sols amb la API o amb les descàrregues que ens permet fer cada plataforma ho podem esbrinar ja que en brindar-nos els diferents arxius, aquests han estat transferits sense cap més metadada que les propietats generals (nom de l'arxiu, tipus d'arxiu, data de modificació, ubicació, mida, mètode, CRC-32 ¹⁷ , índex i atributs).
Integritat	Podríem dir que sí, majoritàriament podríem garantir la integritat de les publicacions a les diferents plataformes, ja que s'acostuma a publicar el document complet i en molt poques ocasions consta d'un esborrany o procés de redacció previ a la seva publicació ja que en nombroses ocasions el que publiquen són reflexions, idees o pensaments d'un fet o moment concret.
Identitat	Pel que fa a la identitat dels diferents perfils a les diferents plataformes, llevat que sigui algun compte que conti amb la verificació que es fa seguint un procediment bastant difícil no tenim cap manera més de clarificar-la a través de la seva xarxa d'amistats o seguidors. És a dir, si diu que ha estudiat a un lloc o que va néixer en un lloc concret, el més habitual és que aquella persona tingui contacte amb usuaris que tinguin uns trets en comú, tot i que realment, podria arribar a ser difícil identificar amb rigorositat la identitat d'un perfil.
Usabilitat	La usabilitat pot venir donada amb la tipologia de la informació que ha estat transmesa, així doncs si veiem que una publicació ha estat compartida, comentada o que tenia una finalitat concreta a la qual ha arribat, podríem dir que sí que són usables.
Accessibilitat	L'accessibilitat va molt lligada a les configuracions de privacitat de cada compte, així doncs quant més privat sigui més dificultats podem trobar per accedir a alguna publicació o perfil i com més públic sigui el perfil de l'usuari més fàcil serà trobar-lo i trobar una publicació feta per aquest. Si volem buscar una publicació concreta moltes vegades si sabem l'URL podem arribar, i sinó, la majoria de plataformes ofereixen un cercador on podem posar paraules clau o cercar per any o usuari i d'aquesta manera, tot i que una mica més laboriosa, també podríem arribar a trobar-lo, això sempre i quan no hagi el missatge o publicació no hagi estat esborrada o amagada.
Propietats legals	En aquest apartat repetirem l'exposat a la part de <i>propietats legals</i> , on hem dit que la normativa per la qual s'hauran de regir les diferents plataformes seran, majoritària i generalment, la dels territoris on es trobin localitzades les diferents empreses i servidors que gestionen les diferents xarxes.

2.4 L'estudi de les xarxes socials

Per a realitzar aquest treball el que hem fet ha estat analitzar diferents xarxes socials, algunes de les quals són les que tenen més impacte a la nostra vida diària, ja sigui per publicar un pensament propi com per compartir una publicació d'una segona o tercera

¹⁷ És un mètode de verificació per redundància cíclica.

persona, així com també per informar-nos o compartir continguts multimèdia (GIFs¹⁸, memes¹⁹, entre d'altres).

Les xarxes socials tenen com a objectiu crear una identitat virtual i establir vincles virtuals amb d'altres entitats virtuals.

Així doncs, creem la nostra pròpia identitat virtual, és a dir, creem un compte, afegim una fotografia definim el nostre gènere, data i ciutat de naixement, dades personals, interessos, expectatives, entre d'altres elements. I gràcies al sistema de contactes, podem tornar a trobar, de forma virtual, a qualsevol persona, i així reprendre el contacte amb persones que pel temps o la distància geogràfica havíem perdut de vista. A més, podem reforçar les relacions existents augmentant la freqüència dels intercanvis de missatges, i fins i tot podem establir nous contactes gràcies als contactes que ja teníem o als interessos comuns (centres d'interès, oferta-demanda).

Necessitats trobades:	<p>Crear la nostra identitat virtual pròpia.</p> <p>Disposar d'un directori viu i actualitzat, és a dir, sense dades obsoletes).</p> <p>Recuperar antics contactes.</p> <p>Reforçar les relacions ja existents.</p> <p>Descobrir altres elements importants sobre aquests contactes (per exemple, si viu a prop de nosaltres).</p>
Resposta a les necessitats:	<p>Les xarxes socials ens permeten crear ràpidament el nostre perfil virtual. Una vegada completat, el sistema detecta automàticament a través d'algoritmes, els nostres contactes potencials, amb els que ens podria interessar establir una relació virtual. Nosaltres, però decidim si aquest contacte és o no pertinent o d'interès per a nosaltres. A més, podem configurar la confidencialitat del nostre perfil gràcies als paràmetres del propi sistema.</p>

¹⁸ Segons el Termcat: gif animat

ca gif animat, n m
 es gif animado, n m
 fr gif animé, n m
 en animated gif
 <Xarxes socials>

Vídeo curt fet a partir d'imatges comprimides en format GIF que pot penjar-se en algunes plataformes socials i que s'activa automàticament, sense que l'usuari en demani la visualització.

Nota: La forma gif prové de la sigla GIF, referida a la denominació anglesa graphics interchange format, en català "format d'intercanvi de gràfics"; i s'utilitza també per a denominar els fitxers en aquest format.

Nota: Habitualment es penja en plataformes com Google Plus, Tumblr, Twitter i Facebook.

¹⁹ Wikipedia. La enciclopèdia llibre. "Meme de internet". *"El terme mem d'internet s'utilitza per descriure una idea, concepte, situació, expressió i/o pensament, manifestat en qualsevol tipus de mitjà virtual, còmic, vídeo, àudio, text, imatge i tot tipus de construcció multimèdia que es replica mitjançant internet de persona a persona fins a arribar a una ampla difusió."*
https://es.wikipedia.org/wiki/Meme_de_internet (consultat a 30 d'abril de 2018).

Objectius que se'n deriven:	<p>Aquestes eines ens permeten dinamitzar la nostra agenda de direccions/contactes. Ens podem relacionar amb major facilitat.</p> <p>Pot ésser de gran ajuda pels comunicadors, comerciants, i d'altres professionals que necessiten estar permanentment en contacte.</p> <p>Enviar publicitat a un grup específic: si partim del suposat cas que cada membre d'una xarxa social ha completat amb molta cura el seu perfil, la xarxa social posa a la seva disposició un servei que li permet publicar virtualment un anunci en una zona de la interfície dels individus que formen part del seu públic objectiu.</p>
Eines existents:	Facebook, Twitter, LinkedIn, Viadeo, entre d'altres.
Noves necessitats:	<p>Reutilitzar els perfils i agendes de direccions d'altres sistemes (sincronització de les eines).</p> <p>Mitjans de comunicació més elaborats: altres mitjans de comunicació, com els micromitjans de comunicació, els sistemes de preguntes i respostes, l'organització d'esdeveniments...</p> <p>Gestionar varies comptes amb facilitat (agregadors socials).</p> <p>Enviar als nostres contactes un missatge que no sigui intrusiu i que no interfereixi en les seves activitats diàries.</p> <p>Enviar un missatge que es diferenciï dels missatges habituals (pendents de processar), perquè una persona no es "processa", sinó que amb una persona es "comunica".</p> <p>Crear una identitat virtual especialitzada en un tema, una activitat.</p> <p>Crear una identitat virtual per a una empresa.</p>

Il·lustració 1: Las redes sociales (social networks): crear una identidad virtual y establecer vínculos virtuales con otras entidades virtuales. (Font: Rissoan, 2016, 69 -70).

A més, la majoria d'aquestes plataformes tenen uns elements comuns, que van variant de nom o icona però que al cap i a la fi tenen la mateixa funció, com podrien ser els *Likes* o *m'agrada*, els *no m'agrada*, les etiquetes, en les que podem vincular el nostre post amb una persona o persones, la geolocalització en la que podem georeferenciar una situació concreta des d'on hem fet la publicació, comentar la nostra publicació o una d'una altra persona. I podem fer *hashtags* o etiquetes amb coixinet que no deixen de ser etiquetes o eslògans amb els que relaciones la teva publicació amb l'objectiu de que arribi a més quantitat d'usuaris. A més, aquestes plataformes permeten sincronitzar comptes, és a dir, que una publicació en una altra plataforma pugui ésser compartida automàticament com a una publicació en una altra plataforma, per exemple que una publicació a Instagram del meu compte sigui compartit/publicat automàticament al meu compte de Facebook i Twitter. A més com a usuaris també contem amb fòrums i comunitat de suport amb l'objectiu de solucionar qualsevol dubte o pregunta que tinguem sobre la plataforma.

Com hem comentat anteriorment, a l'apartat 3.1 Xarxes socials, les seves APIs i els seus formats de descàrrega, els negocis tenen la opció gairebé obligada de crear una xarxa amb aquesta variabilitat.

Un altre punt que hem de tenir en compte és que per a poder utilitzar i tenir els serveis de les diferents plataformes, cadascuna compta amb un seguit de normatives o termes que són d'obligat compliment si volem beneficiar-nos dels diferents serveis que ens donen, com els Termes de serveis, termes d'ús, les polítiques de privadesa, i d'altres condicions en les que cada xarxa exposa els termes que ens atorguen i els drets, deures i/o responsabilitats que poden haver com a conseqüència d'haver acceptat aquestes condicions legals. Cal tenir clar però que aquestes plataformes són accessibles a una gran diversitat de dispositius però que a les diferents condicions d'aquestes xarxes no se'ns assegura que les polítiques siguin les mateixes pel telèfon mòbil que per l'ordinador.

Un altre factor que hauríem de tenir en compte es que en aquestes condicions a la majoria de plataformes hi ha un apartat destinat a les forces de l'ordre, on s'especifica que d'acord a la legislació i la política aplicable, poden revisar. Validar i respondre a les sol·licituds que els hi facin, ja que la plataforma valora la feina de mantenir a les persones sanes i estalvies arreu del món. Així doncs, les forces de l'ordre es poden posar en contacte amb aquestes xarxes socials en situacions d'emergència, poden fer sol·licituds on es podria revelar informació (dades personals) per part de les diferents plataformes si hi ha algun procés legal internacional²⁰, assumptes relacionats amb la seguretat dels menors d'edat, atenció al suïcidi, entre d'altres.

Per a fer aquest estudi ens hem beneficiat de l'aplicació del nou Reglament General de Dades Personals que s'aplica a nivell europeu, però que ha afectat a les diferents funcions i serveis de nombroses plataformes. Amb aquest reglament com a usuaris podem demanar que la plataforma en qüestió ens doni tota la informació que té de nosaltres i ha anat recopilant mentre hem tingut activitat a la xarxa social, d'una manera ràpida i molt més senzilla que no havent d'entrar a l'API de la plataforma per a poder descarregar els arxius que hem originat nosaltres des del nostre perfil/usuari. A més a més, ara també ens podem oposar al tractament de les nostres dades personals²¹ o demanar que s'eliminin totes les dades que tenen les diferents plataformes sobre nosaltres sempre i quan residim a la Unió Europea i les dades hagin estat creades com a resultat de la nostra activitat.

Caldria que poséssim en rellevància també la gran importància de les xarxes socials en la societat ja que moltes vegades esdevenen un gran impacte perquè donen veu a un grup de persones amb un propòsit concret. Per exemple fer servir les diferents xarxes socials per organitzar protestes, visibilitzar injustícies, recolzar causes, entre d'altres que permeten

²⁰ WhatsApp. Preguntes Freqüents. Informació per les forces de l'ordre <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000050/?category=5245250> (consultat a 30 d'abril de 2018).

²¹ WhatsApp. Preguntes Freqüents. Oposar-te al tractament de les teves dades personals. <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000153/?category=5245250> (consultat a 30 d'abril de 2018).

interactuar amb diferents persones. Contràriament, trobem que degut a aquestes tendències momentànies que podrien estar vistes per molts governs com desobediència civil trobem que els governs d'alguns països han bloquejat els serveis d'aquestes plataformes com a represàlia del gran impacte social que s'estava escampant de manera mundial sortint fora de les seves fronteres. Un exemple d'aquest cas és la revolució egípcia de 2011 que es va anar organitzant i connectant amb la resta del món a través de les diferents plataformes socials²², i el govern com a represàlia va bloquejar per a que la població egípcia quedés aïllada de la resta del món i així no se sabés el que estava passant²³.un altre exemple és la coneguda com revolució de la dignitat de 2013-2014 també coneguda com l'*Euromaidan*, que es va iniciar com a protesta civil per la decisió que va prendre el govern i l'esdeveniment es va organitzar a través de diferents xarxes socials. A mesura que es van anar intensificant les protestes i dissidència civil el govern va decidir prendre mesures i lleis que il·legalitzen algunes activitats així com l'accés a Internet per evitar la interactivitat dels ucraïnesos entre ells i amb la resta del món.²⁴ Daurant aquest turbulent període la majoria de notícies que rebia la resta del món era a través de les xarxes socials, i no tant a través dels mitjans de comunicació²⁵.

On també podem apreciar l'impacte social que estan tenint les xarxes socials a la nostra vida diària és a les nombroses campanyes ja siguin per a que tinguem cura del que publiquem i dels menors, com de denuncia o informació per a que sapiguem quina acció fer davant algunes de les problemàtiques habituals amb les que ens podem trobar en fer servir les xarxes socials. Alguns exemples són: “*Not Without My Consent*. A guide to reporting and removing intimate images shared without your consent²⁶” de Facebook, “*#NoSeasEstrella*²⁷” feta per UNICEF amb l'objectiu de conscienciar els nens i adolescents que vigilin amb els que publiquen a les xarxes i la importància de la privacitat, entre moltes d'altres.

Un altre factor interessant i rellevant a tenir en compte, és el servei que donen algunes xarxes socials com són Facebook i Twitter quan es produeix algun desastre natural, alguna

²² GHONIM, Wael. 2011. TED Talk. “Inside the Egyptian revolution”. <https://www.nytimes.com/2011/01/27/world/middleeast/27egypt.html?pagewanted=1&r=1&hp> (consultat a 30 d'abril de 2018).

²³ FAHIM, Kareem; STACK, Liam. 26 de gener de 2011. The New York Times. “Protesters in Egypt Defy Ban as Government Cracks Down”. <https://www.nytimes.com/2011/01/27/world/middleeast/27egypt.html?pagewanted=1&r=1&hp> (consultat a 30 d'abril de 2018).

²⁴ 2015. Netflix. “Winter On Fire: Ukraine's Fighter for Freedom”. (consultat a 15 de novembre de 2017).

²⁵ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. “Euromaidan” https://ca.wikipedia.org/wiki/Euromaidan#Opinió_pública (consultat a 15 de novembre de 2018).

²⁶ 2017. Facebook. “Not Without my Consent. A guide to reporting and removing intimate images shared without your consent”. <https://fbnewsroomus.files.wordpress.com/2017/03/not-without-my-consent.pdf> (consultat a 22 de gener de 2018).

²⁷ 6 de febrer de 2018. El País. “Campaña Unicef redes”. <https://www.youtube.com/watch?v=WqBI2zyXI7g> (consultat a 30 d'abril de 2018).

catàstrofe o moment de crisi com podria ser un atemptat terrorista. Aquestes plataformes a través de la geolocalització envia una alerta a cada usuari que es troba a la zona on s'ha produït el fet i aquest pot indicar si està bé, d'aquesta manera les persones que el segueixen a les diferents plataformes, si són propers poden saber que es troba bé i localitzat.

3 Cos de la recerca

3.1 Microblog

El microblogging és la difusió de missatges curts, i el blog és el lloc web personalitzat que fa possible les interaccions entre el propietari del lloc web i els seus visitants.

Necessitats trobades:	<p>A vegades sentim la necessitat d'enviar-li als nostres contactes determinada informació que no és ni urgent ni important, però que creiem que els hi pot ser d'utilitat en algun moment.</p> <p>Rebem masses correus electrònics, i tots els missatges es barregen ja siguin urgents, importants o no.</p> <p>El grau d'urgència i d'importància d'un missatge pot variar d'un contacte a un altre, per això és preferible enviar alguns missatges a un "mur" (espai virtual obert) i on cadascú pugui consultar quan li vingui de gust i tingui temps.</p>
Resposta a les necessitats:	<p>El microblogging ens permet escriure missatges en un mur, el nostre propi o el d'altres persones. Els missatges que nosaltres enviem poden ésser consultats per les persones que decideixen mirar en el mur, ja sigui el nostre o el de la persona a la que li haguem deixat el missatge.</p> <p>És possible configurar la confidencialitat d'algunes eines i definir qui pot veure la informació.</p>
Objectius que se'n deriven:	<p>Aquest tipus d'eines permeten donar un respir a les bústies de correu electrònic, millorant així la gestió dels correus i augmentant la productivitat de les empreses.</p> <p>Aquestes eines les podem utilitzar per comunicar-nos amb els que podrien estar interessats anar nosaltres o en el que fem. Les persones interessades només hauran de mirar al nostre mur per mantenir-se informats.</p>
Eines existents:	Facebook, LinkedIn, Viadeo. I en especial, les eines de microblogging com són: Twitter, Communote, Google Buzz, Yammer.
Noves necessitats:	<p>Inicialment el microblogging només permet publicar missatges de text però ara han esdevingut micromitjans de comunicació i poden incloure fotografies, vincles llargs, convertir micromissatges en fluxos RSS, tot i que</p>

	en alguns casos necessitem recórrer a d'altres eines per poder fer-ho ja que les existents encara no disposen de totes les eines que podem necessitar.
--	--

3.1.1 Facebook

Facebook és una xarxa social que va ser llençada el 2004, i va ser desenvolupada per Mark Zuckerberg juntament amb d'altres estudiants de la Universitat de Harvard. Des de març del 2012 compta amb més de 901 milions d'usuaris actius, els quals generen un promig de 3.2 bilions de “Likes” i cometaris per dia²⁸.

Alguns dels serveis que ofereix són la missatgeria privada, així com la possibilitat de transmetre vídeos en directe, la introducció de jocs, entre molts d'altres serveis i eines.

La seguretat i privadesa en aquesta plataforma la pot configurar cada usuari segons els seus propis interessos tot i que ha de tenir en compte els TOS i polítiques de galetes i privadesa que limiten les nostres opcions. A més, tot i ser una plataforma amb una gran popularitat, malauradament ha patit un punt de focus mediàtic degut als temes relacionats amb la privacitat i els efectes psicològics que té sobre els usuaris. Alguns exemples són la nombrosa quantitat de *fake news* que circulen a la xarxa, així com la incitació a l'odi les representacions de violència que encara són visibles i evidents en aquesta, i que estan intentant contrarestar²⁹.

Pel que fa al format de descarrega de la nostra informació a Facebook, tenim dues opcions, en HTML³⁰ o en JSON³¹. Així doncs una vegada la plataforma ha recopilat tota la nostra informació ens notifica que ja podem la podem descarregar una carpeta ZIP.

Si descomprim la carpeta ZIP, trobarem més carpetes amb tota la informació que han anat recopilant: *“sobre mi, publicitat, aplicacions i adreces web, trucades i missatges, comentaris, esdeveniments, seguidors i persones a les que segueixo, amics, grups, m'agrades i reaccions, historial de localitzacions, lloc de mercat, informació de la xarxa, altres activitats, pàgines, historial de pagaments, fotografies, publicacions, informació del perfil, elements guardats, historial de cerques, seguretat i informació d'accés al compte, vídeos, i els meus llocs”*. Pel que fa a la carpeta en format HTML a més hi ha un document

²⁸ CDC, Center for Disease and Control Prevention. CDC 24/7: Saving Lives, Protecting People TM, “Facebook Guidelines and Best Practices”, <https://www.cdc.gov/socialmedia/tools/guidelines/facebook-guidelines.html> (consultat a 30 d'abril de 2018).

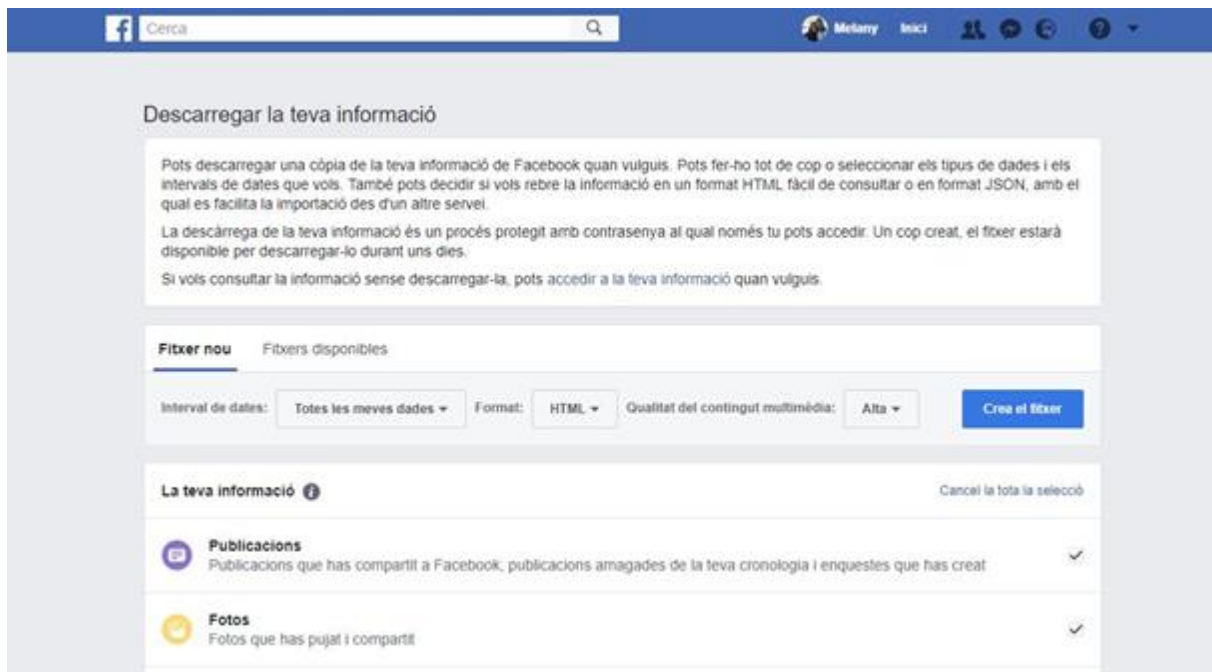
²⁹ Wikipedia. La enciclopedia libre. “Facebook”. <https://es.wikipedia.org/wiki/Facebook> (consultat a 30 d'abril de 2018).

³⁰ Vegeu il·lustració 2.

³¹ Vegeu il·lustració 3.

hi ha l'índex³². A més, cada carpeta conté més carpetes amb més informació, per exemple, a la carpeta de missatges trobarem subcarpetes amb l'usuari o usuaris amb els que hem mantingut correspondència, que a la mateixa vegada tindrà 3 subcarpetes amb els arxius d'àudio, documents, fotografies, i un document en format o HTML o JSON amb tots els missatges.

Pel que fa als formats dels documents que podem trobar dins la carpeta ZIP tenim imatges en JPG, vídeos en MP4, documents en JSON/HTML, quan la plataforma no té informació sobre algun element el que trobem és un document pla, és a dir, en TXT titulat: *no-data* i on ens diuen el següent “*No tens dades en aquesta secció*”. Això passa per exemple a la carpeta de historial de localitzacions, llocs de mercat, informació de la xarxa, entre d'altres. Cal destacar però, que a la carpeta *missatges* podem trobar d'altres formats, depenent dels formats que vam decidir nosaltres a l'hora d'enviar, així doncs, podem trobar documents en PDF, DOC, DOCX, imatges en JPG o PNG, música en MP3, etcètera.

Il·lustració 2: exemple on podem veure de manera gràfica l'opció per descarregar la nostra informació de Facebook en format HTML.

³² Vegeu il·lustració 4.

Descarregar la teva informació

Pots descarregar una còpia de la teva informació de Facebook quan vulguis. Pots fer-ho tot de cop o seleccionar els tipus de dades i els intervals de dates que vols. També pots decidir si vols rebre la informació en un format HTML fàcil de consultar o en format JSON, amb el qual es facilita la importació des d'un altre servei.

La descàrrega de la teva informació és un procés protegit amb contrasenya al qual només tu pots accedir. Un cop creat, el fitxer estarà disponible per descarregar-lo durant uns dies.

Si vols consultar la informació sense descarregar-la, pots accedir a la teva informació quan vulguis.

Fitxer nou Fitxers disponibles

Interval de dates: Totes les meves dades ▾ Format: JSON ▾ Qualitat del contingut multimèdia: Alta ▾ Crea el fitxer

La teva informació ⓘ Cancel·la tota la selecció

- **Publicacions**
Publicacions que has compartit a Facebook, publicacions amagades de la teva cronologia i enquestes que has creat ✓
- **Fotos**
Fotos que has pujat i compartit ✓

Il·lustració 3: exemple on podem veure de manera gràfica l'opció per descarregar la nostra informació de Facebook en format JSON.

 about_you	Carpeta de archivos
 ads	Carpeta de archivos
 apps_and_websites	Carpeta de archivos
 calls_and_messages	Carpeta de archivos
 comments	Carpeta de archivos
 events	Carpeta de archivos
 following_and_followers	Carpeta de archivos
 friends	Carpeta de archivos
 groups	Carpeta de archivos
 likes_and_reactions	Carpeta de archivos
 location_history	Carpeta de archivos
 marketplace	Carpeta de archivos
 messages	Carpeta de archivos
 network_information	Carpeta de archivos
 other_activity	Carpeta de archivos
 pages	Carpeta de archivos
 payment_history	Carpeta de archivos
 photos	Carpeta de archivos
 posts	Carpeta de archivos
 profile_information	Carpeta de archivos
 saved_items	Carpeta de archivos
 search_history	Carpeta de archivos
 security_and_login_information	Carpeta de archivos
 videos	Carpeta de archivos
 your_places	Carpeta de archivos
 index.html	Maxthon Document

Il·lustració 4: visualització de les subcarpetes que contenia la carpeta ZIP, del format HTML..

Cal recordar que en els diferents documents la informació més antiga es troba al final, i la més recent a l'inici.

```

    },
    {
      "title": "Melany [REDACTED] ha comentat la seva publicaci\u00f3\u00b3.",
      "timestamp": 1275255028,
      "data": [
        {
          "comment": {
            "timestamp": 1275255028,
            "comment": "bueno me has dicho que no pregunte, cosa que sabes que ma\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3 te lo preguntar\u00f3\u00b3\u00b3 xDD osea que...xDD",
            "author": "[REDACTED]"
          }
        }
      ]
    },
    {
      "title": "[REDACTED] ha comentat la publicaci\u00f3\u00b3\u00b3 de [REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3.",
      "timestamp": 1275254893,
      "data": [
        {
          "comment": {
            "timestamp": 1275254893,
            "comment": "xDD, ha vale, que POTITO! :P",
            "author": "[REDACTED]"
          }
        }
      ]
    },
    {
      "title": "[REDACTED] ha comentat la publicaci\u00f3\u00b3\u00b3 de [REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3.",
      "timestamp": 1274712548,
      "data": [
        {
          "comment": {
            "timestamp": 1274712548,
            "comment": "xDD, tate, este no es un ER ",
            "author": "[REDACTED]"
          }
        }
      ]
    },
    {
      "title": "[REDACTED] ha comentat la foto de [REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3."
    }
  ],
  "thread_path": "[REDACTED]_70[REDACTED]4"
}

```

Il·lustració 5: exemple de com visualitzem els comentaris en format JSON.

```

    },
    {
      "sender_name": "[REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3",
      "timestamp": 1314880650,
      "content": "porqu\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3 no me llamas, ni me respondes ni nada? IT",
      "type": "Generic"
    },
    {
      "sender_name": "[REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3",
      "timestamp": 1314880488,
      "content": "Meeeeeeeeel!",
      "type": "Generic"
    },
    {
      "sender_name": "[REDACTED] L\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3",
      "timestamp": 1313674610,
      "content": "Meel!",
      "type": "Generic"
    },
    {
      "sender_name": "[REDACTED]",
      "timestamp": 1303327035,
      "content": "tata si quieres conectate a mi facebook y te aceptas todo lo del frontiertville, T'ESTIMO! hablamos ma\u00f3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3",
      "type": "Generic"
    },
    {
      "sender_name": "[REDACTED] u00c3\u00b3\u00b3\u00b3",
      "timestamp": 1298973976,
      "content": "mira el video.. nos espera un carnaval de lujooo!!!\nhttp://www.youtube.com/watch?v=r3yS6wctefo",
      "type": "Generic"
    }
  ],
  "title": "[REDACTED] u00c3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3",
  "is_still_participant": true,
  "status": "Pending",
  "thread_type": "Regular",
  "participants": [
    "[REDACTED] u00c3\u00b3\u00b3\u00b3\u00b3"
  ]
},
"thread_path": "[REDACTED]_70[REDACTED]4"
}

```

Il·lustració 6: exemple de com visualitzem els missatges en format JSON.

3.1.2 Twitter

És una xarxa d'informació a temps real utilitzada per milions d'individus, organitzacions i empreses per compartir informació, comentaris, descripcions d'esdeveniments, destacar contingut de xarxes socials i destaca temes que siguin tendències o moments que es poden seguir en línia de manera immediata.

Twitter es va crear el març i es va llençar el juliol de 2006 per Jack Dorsey, Evan Williams i Biz Stone, i habilita als usuaris a enviar i llegir missatges fets amb 280 caràcters tot i que originalment eren només 140 caràcters, anomenats tweets.

Aquesta xarxa permet compartir imatges, GIFs, fer enquestes, afegir una localització als *tweets*, i fer un fil amb un seguit de *tweets*, a més a més de la possibilitat de poder transmetre en directe.

La seguretat i privadesa en aquesta plataforma la pot configurar cada usuari segons els seus propis interessos tot i que ha de tenir en compte els TOS i polítiques de galetes i privadesa³³ que limiten les nostres opcions³⁴.

Pel que fa al format de descàrrega³⁵, Twitter només ens dóna l'opció de baixar-nos una carpeta comprimida en ZIP³⁶ que conté un índex en HTML, però en obrir-la veiem que consta de 5 carpetes en formats diferents, una en CSS, una altra anomenada data, una en IMG, una en JS, i una en LIB, i en la carpeta principal trobem 3 documents, l'índex en format HTML, un altre en text pla (.TXT), i un CSV³⁷.

Els formats que trobem majoritàriament són el JS (JavaScript), imatges en PNG, i arxius en CSS. Tot i així, el fitxer que ens pot ser de més ajuda i fàcil explotació és el CSV³⁸ on trobem tots els *tweets* amb la següent informació de cadascun: "*tweet_id*", "*in_reply_to_status_id*", "*in_reply_to_user_id*", "*timestamp*", "*source*", "*text*", "*retweeted_status_id*", "*retweeted_status_user_id*", "*retweeted_status_timestamp*", "*expanded_urls*".

³³ Política de Privacidad de Twitter. https://cdn.cms-twdigitalassets.com/content/dam/legal-twitter/site-assets/privacy-page-gdpr/PP_EN_Q22018%20April_ES.pdf (consultat a 22 de maig de 2018).

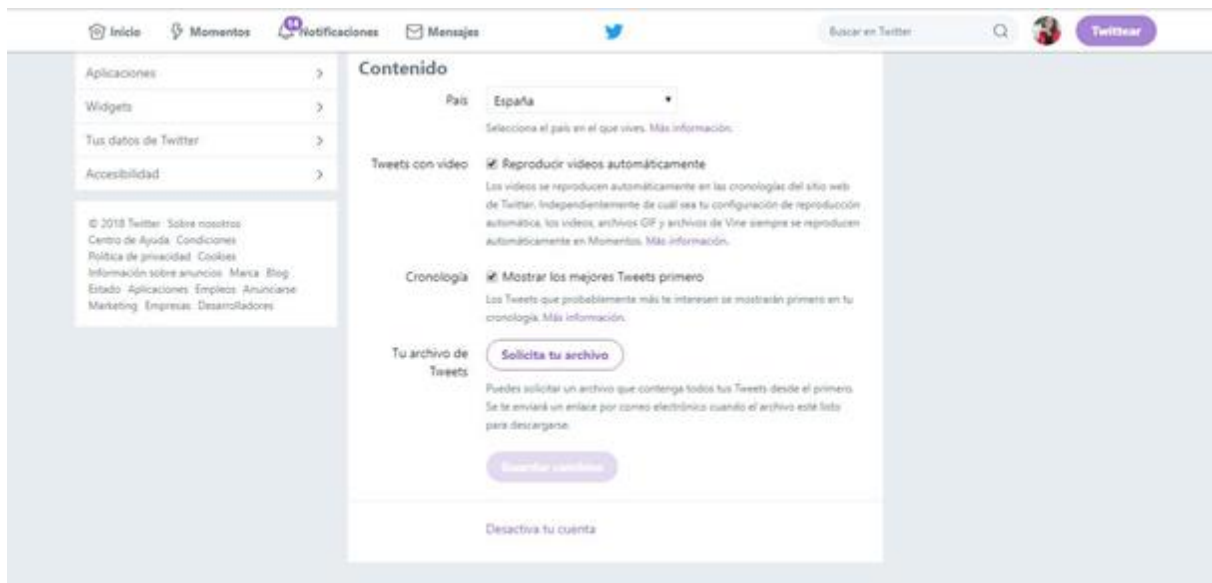
³⁴ Vegeu il·lustració 11.

³⁵ Vegeu il·lustració 7.

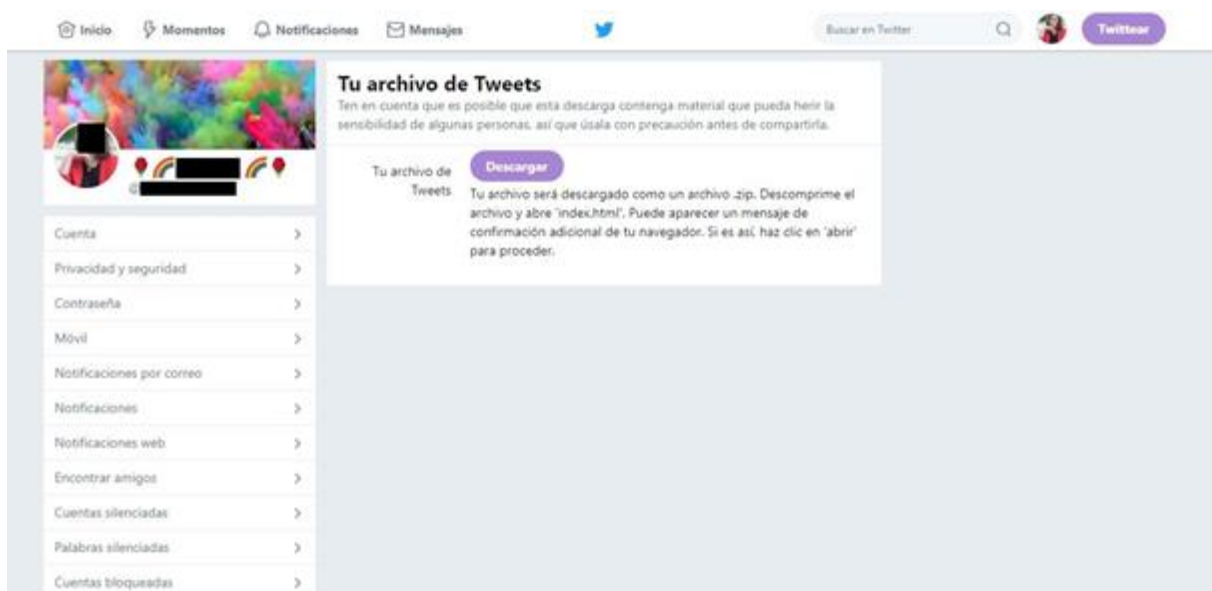
³⁶ Vegeu il·lustració 8.

³⁷ Vegeu il·lustració 9.

³⁸ Vegeu il·lustració 10.

Il·lustració 7: sol·licitud per poder descarregar el nostre arxiu de tweets.

Il·lustració 8: arxiu de tweets. Explicació de les característiques de la descàrrega.

css	Carpeta de archivos
data	Carpeta de archivos
img	Carpeta de archivos
js	Carpeta de archivos
lib	Carpeta de archivos
index.html	Maxthon Document
README.txt	Documento de texto
tweets.csv	Archivo de valores separados por comas

Il·lustració 9: subcarpetes i documents extrets de la carpeta ZIP de descàrrega de l'arxiu de tweets de Twitter.

tweet_id,"in_reply_to_status_id","in_reply_to_user_id","timestamp","source","text","retweeted_status_id","retweeted_status_user_id","retweeted_status_timestamp","expanded_urls"																		
1	99707470131658753		"2018-05-17 13:32:00 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @trixiemattel: Ok wow Drag Name: Laurel Yanny." "9970061													
2	996401752835608576		"2018-05-15 14:47:44 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @buzzFeed: This one's for the vegans. https://t.co/2FUV24d													
3	993496575795134464		"2018-05-07 14:23:36 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"This needs to be spread around the world! #loveislove													
4	https://t.co/q8Vx4yKX		"2018-05-05 12:21:43 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @KoseEllenDix: A huge thanks to Wilma for licking every ut													
5	992741126699470846		"2018-05-05 12:21:43 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @KoseEllenDix: A huge thanks to Wilma for licking every ut													
6	992740995921629384		"2018-05-05 12:18:49 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @Jack_Dodge_: People say ""we should exterminate mosqu													
7	992740933709924352		"2018-05-05 12:17:22 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @Dodgers: First combined no-hitter in franchise history?													
8																		
9																		
10	It happened. #LosDodgers https://t.co/t70qITC99		"2018-05-05 07:45:53 +0000"	"https://twitter.com/Dodgers/status/992671712671023105/video/1 https://twitter.com/Dodgers/st														
11	992739902830858240		"2018-05-05 12:16:51 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @AnnaKendrick47: I didn't text you back because I could													
12	992039470521298944		"2018-05-03 13:53:35 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @WayleyKiyoko: It's our year, it's our time. To thrive													
13	992019644952260609		"2018-05-03 12:34:48 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"Threats to Whales Are on th... https://t.co/vR2R84j vL-a @shopify" "http													
14	99194365792		"2018-05-03 07:27:58 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @AlysonStoner/status/991804101473124353/photo/1 https://													
15	991942893966381056		"2018-05-03 07:29:49 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @Dodgers: Have a night, bullpen! #Dodgers https://t.co/rTS													
16	991942793978372097		"2018-05-03 07:29:26 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @japhdear: this is the official mood of summer 2018 https://													
17	991942426028924928		"2018-05-03 07:27:58 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @alexspicchio: and this my ladies, is how you school a fuckb													
18	991942075842269185		"2018-05-03 07:26:34 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @nouthissliving: E"" a 1 E (M, a 1", "99183596276473856", "													
19	991941955167883264		"2018-05-03 07:26:06 +0000"	"ca href="http://twitter.com/download/android" rel="nofollow">Twitter for Android"	"RT @Kelseyxxenus: It's ve hopped on the @WayleyKiyoko tra													

Il·lustració 10: CSV amb els nostres tweets.

Il·lustració 11: exemple de les polítiques de Twitter aplicades a l'opció per smartphone.

3.2 Missatgeria

3.2.1 Signal

Signal es planteja com a una plataforma que dona alternativa a les xarxes clàssiques de missatgeria i que intenten garantir la privacitat amb una seguretat superior i oferint el xifrat d'extrem a extrem, també conegut com a xifrat *end-to-end*. Aquesta necessitat de garantir la privadesa dels usuaris sorgeix arrel de les preocupacions i vulneracions que envolten el sistema operatiu *Android*. És una plataforma amb codi obert i accessible que ha estat desenvolupada per Open Whisper Systems, i que presumeix de ser la única que ofereix protocols criptogràfics de codi obert que mantenen la privacitat dels nostres missatges i que ha estat auditada.

Signal és la fusió entre les aplicacions TextSecure i RedPhone que ens permet realitzar trucades i enviar missatges de manera segura i privada³⁹, a més està apadrinada per l'Edward Snowden⁴⁰

A nivell de seguretat, nosaltres la podem configurar als ajustaments, però a més aquesta xarxa permet bloquejar els missatges amb una clau d'accés, xifrar d'extrem a extrem els missatges de text, trucades i vídeo-trucades, així com l'eliminació després d'un temps (que nosaltres hem decidit)⁴¹ tan del dispositiu que envia el missatge com del dispositiu/s receptor/s. Segons els termes i política de privacitat de la plataforma⁴², aquesta mai recopilarà o guardarà cap informació sensible. També fa molta insistència que en cap cas ven, lloga o monetitza les nostres dades o contingut.

Aquesta plataforma no permet fer cap descarregar del contingut i/o informació que conté sobre nosaltres ja que no recopila cap dada sensible i a més els missatges es guarden al nostre dispositiu o al del receptor.

3.2.2 WhatsApp

WhatsApp⁴³ va ser fundada per Jan Koum i Brian Acton, els quals havien treballat conjuntament durant 20 anys a Yahoo. WhatsApp va ser comprada per Facebook el 2014, però va continuar operant com a una aplicació independent i enfocada en construir un servei

³⁹ Yúbal FM. 3 de novembre de 2015. Xataka Android. "Signal llega a Android: así es la aplicación de mensajería segura apadrinada por Snowden". <https://www.xatakandroid.com/comunicacion-y-mensajeria/signal-llega-a-android-asi-es-la-aplicacion-de-mensajeria-segura-apadrinada-por-snowden> (consultat a X de XXX de 2018).

⁴⁰ Edward Snowden. <https://edwardsnowden.com/es/> (consultat a X de XXX de).

⁴¹ Surveillance Self-Defense. Guías herraminetas. "Cómo utilizar Signal en Android". <https://ssd.eff.org/es/module/cómo-utilizar-signal-en-android> (consultat X de XXX 2018).

⁴² Signal. "Termes i Política de Privacitat de Signal". <https://signal.org/legal/> (consultat a X de XXX de 2018).

⁴³ Informació sobre WhatsApp. <https://www.whatsapp.com/about/> (consultat a X de XXX de 2018).

de missatgeria ràpid i fiable en qualsevol part del món. El nom de l'aplicació és un joc de paraules de la frase en anglès *What's Up*, que en català es podria traduir com: Què passa.

Cal diferenciar també que si som residents d'un dels països o territoris següents: Alemanya, Andorra, Àustria, Açores, Bèlgica, Bulgària, Xipre, Ciutat del Vaticà, Croàcia, Dinamarca, Eslovàquia, Eslovènia, Espanya, Estònia, Finlàndia, França, Grècia, Guadalupe, Guaiana Francesa, Hongria, Irlanda, Illa de Man, Islàndia, Illes Canàries, Illes del Canal, Itàlia, Letònia, Liechtenstein, Lituània, Luxemburg, Madeira, Malta, Martinica, Mayotte, Mònaco, Noruega, Països Baixos, Polònia, Portugal, Regne Unit i les seves bases sobiranes en Xipre (Acrotiri i Dhekelia), República Txeca, Illes Reunió, Romania, San Bartolomé, San Marino, San Martí, Suècia o Suïssa, el responsable del tractament de les nostres dades i el que ens proporciona els serveis⁴⁴ és WhatsApp Ireland Limited, en canvi si no residim en cap dels països o territoris anomenats anteriorment, el responsable és WhatsApp Inc.

És una aplicació que fan servir més de mil milions de persones en més de 180 països per a mantenir-se en contacte amb amics i familiars, en qualsevol moment i lloc. És una aplicació gratuïta i ofereix missatgeria i trucades d'una forma simple, segur i fiable, i està disponible en tots els telèfons mòbil amb accés a internet del món.

Aquesta aplicació va començar com una alternativa als SMS, tot i que ara permet enviar i rebre una gran varietat d'arxius: textos, fotografies, vídeos, documents i ubicació, així com també trucades de veu.

Segons la informació que dona l'aplicació, els missatges i trucades estan xifrats d'extrem a extrem⁴⁵, el que vol dir que ni WhatsApp ni tercers poden llegir o escoltar els missatges i trucades. L'empresa assegura que la seguretat⁴⁶ i privacitat dels seus usuaris formen part del seu ADN i per això fan servir el xifrat d'extrem a extrem. Amb aquest xifrat els missatges, fotografies, vídeos, missatges de veu, documents, actualitzacions d'estat i trucades estan segurs, ja que només tu i el receptor poden llegir el que s'ha enviat. A més, per a major protecció, cada missatge enviat té el seu propi candau i codi únic, i tot es fa de manera automàtica, sense necessitat de fer ajustaments o de crear xats secrets per assegurar els nostres missatges, això però sempre i quan el receptor del missatge no tingui un compte de WhatsApp Business, ja que en aquest cas, el missatge pot ésser llegit per més d'una persona i rebrà el tractament d'acord a la política de privacitat que tingui l'empresa amb la

⁴⁴ Qui proporciona els nostres serveis de WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/general/26000121> (consultat a 22 de maig de 2018).

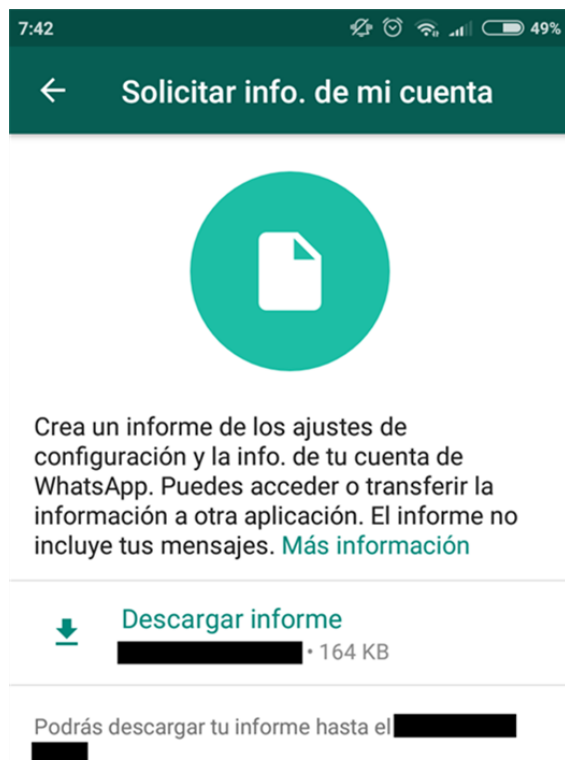
⁴⁵ Preguntes freqüents. Xifrat d'extrem a extrem. <https://faq.whatsapp.com/es/android/28030015/?category=5245250> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁴⁶ Seguretat de WhatsApp. <https://www.whatsapp.com/security/> (consultat a 22 de maig de 2018).

que estiguem contactant⁴⁷. És a dir, el xifrat d'extrem a extrem sempre està actiu i no existeix manera de desactivar-lo o tancar-lo.

Pel que fa al format de descàrrega⁴⁸ de la informació recopilada per WhatsApp aquesta només envia un informe⁴⁹ amb la informació sobre el nostre compte. La carpeta ZIP doncs, conté dos documents, un en format JSON i un altre en HTML. El primer document conté l'accés, és a dir, la informació de l'usuari, les condicions del servei, la informació de registre, i els ajustaments; i l'altre document té informació sobre la portabilitat⁵⁰: {"about","groups","contacts","profile_pic":{"timestamp":1524143712,"data"},"name":null,"account_number":"+34659016184","generation_time":1528060501,"request_time":1527802790}.

D'altra banda, un factor a tenir en compte és que la plataforma guarda, restaurar o transferís el meu historial al núvol⁵¹. Un fet rellevant donat que els servidors on s'emmagatzema aquesta informació estan localitzats en algun lloc físic i per tant sotmesos a una legislació concreta.

Il·lustració 12: sol·licitud d'informació del compte de WhatsApp.

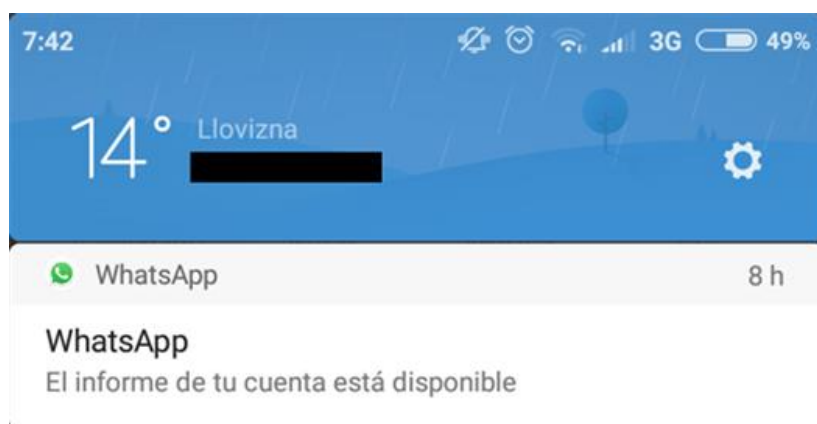
⁴⁷ WhatsApp. Preguntes freqüents. "Trabajo conjunto con empresas de Facebook". <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000112/?category=5245250> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁴⁸ Vegeu il·lustració 13.

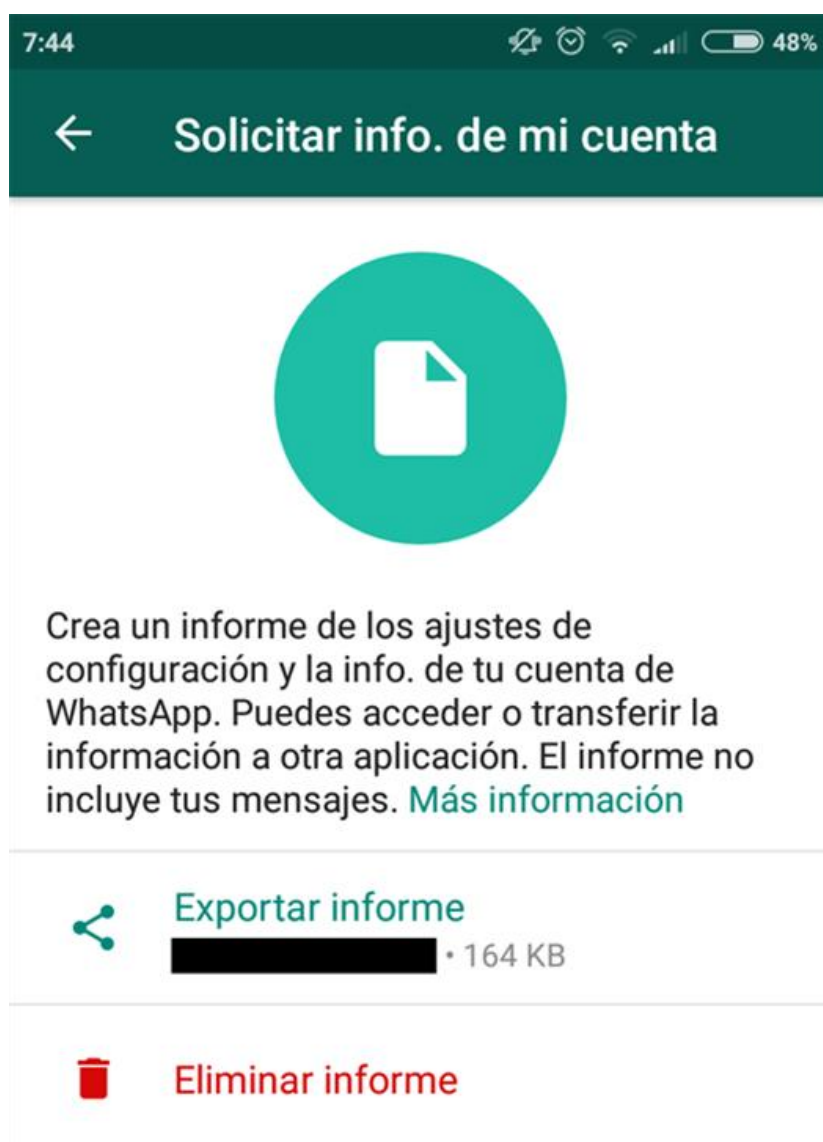
⁴⁹ Vegeu il·lustració 12.

⁵⁰ Vegeu il·lustració 16.

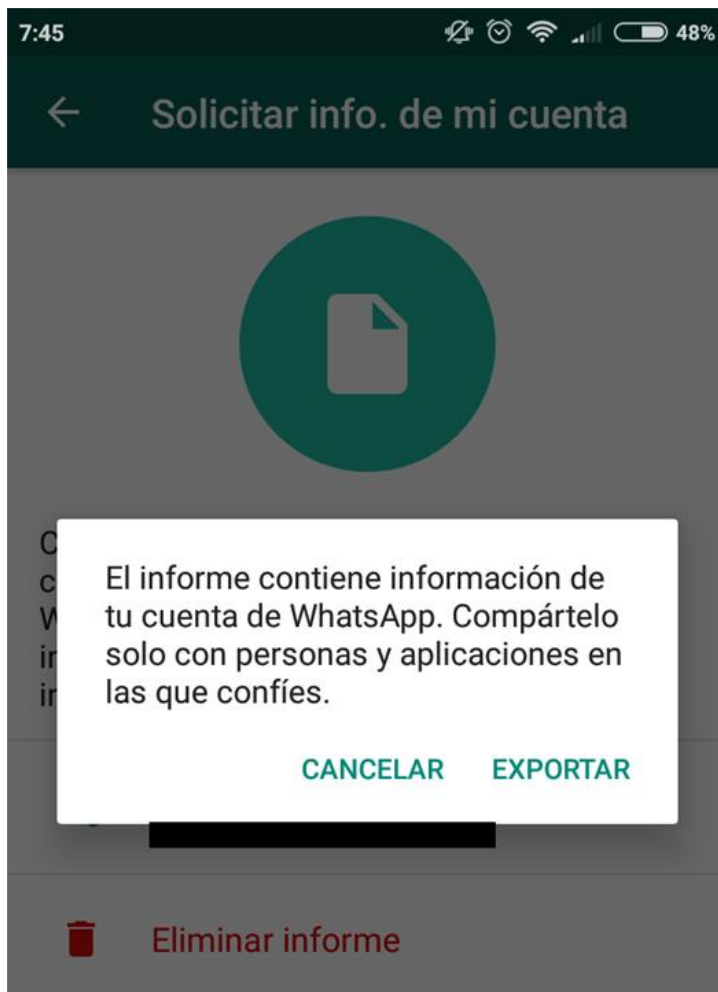
⁵¹ WhatsApp. Preguntes freqüents. "Guardar, restaurar o transferir mi historial". <https://faq.whatsapp.com/es/android/20887921/> (consultat a X de XXX de 2018). (consultat a 22 de maig de 2018).

Il·lustració 13: notificació de descàrrega disponible.

Il·lustració 14: visualització del paquet d'informació amb opció d'exportar (mitjançant correu electrònic, entre d'altres eines i plataformes).

Il·lustració 15: nota informativa sobre les característiques del paquet d'informació.

WhatsApp > Info. de mi cuenta.zip	
Nombre	Tipo
 access.html	Maxthon Document
 portability.json	Archivo JSON

Il·lustració 16: documents que formen part de la carpeta ZIP d'informació del compte.

3.3 Imatges

3.3.1 Instagram

Instagram és una xarxa social que permet compartir fotografies i difondre-les en el perfil de Instagram en forma de banc d'imatges o vídeos, a través d'un smartphone. És a dir, serveix per compartir de manera immediata i amb una freqüència constant les fotografies preses a diari amb el telèfon mòbil.

A més a més, també permet missatgeria privada amb aquells altres perfils que el tinguin públic o que hi tinguis alguna connexió (que el segueixis i/o que et segueixi).

Instagram va ser comprada per Facebook el 2012 per mil milions de dòlars., i és accessible amb totes les seves funcions únicament des del telèfon mòbil.

Algunes de les funcions que permet són publicar imatges (ja sigui una única, o un conjunt d'elements en una única publicació). També permet compartir elements amb *loops*, és a dir, una seqüència d'imatges que es reproduïxen de manera infinita, i també permet compartir *boomerangs*, que són una seqüència de fotos preses al moment d'uns 4 segons aproximadament que es reproduïxen com a vídeo però que va de la imatge A a la Z i de la Z a la A. Una de les darreres actualitzacions de la xarxa és la possibilitat de transmetre en directe.

Aquest mitjà social és especialment utilitzat per personalitats importants per difondre contingut “privat”⁵².

Pel que fa a la privacitat i seguretat d'aquesta plataforma, de la mateixa manera que passava amb Twitter i Facebook cada usuari segons els seus propis interessos tot i que hem de tenir en compte els TOS i polítiques de galetes i privadesa que limiten les nostres opcions.

Pel que fa al format de descàrrega de les dades⁵³ que ha recopilat la plataforma sobre nosaltres ens dona l'opció a descarregar una carpeta ZIP, que conté 5 subcarpetes “direct, photos profile, stories, videos”, i 10 documents: “*comments, connections, contacts, likes, media, messages, profile, saved, searches, settings*”⁵⁴ en JSON, tot i que les fotografies són en JPG, i els vídeos en mp4. També ens podem descarregar únicament una còpia del que hem compartit a Instagram⁵⁵, i si entrem per l'aplicació pel telèfon mòbil, ens dona la possibilitat a guardar al nostre dispositiu les fotografies originals, fotografies publicades i vídeos publicats⁵⁶.

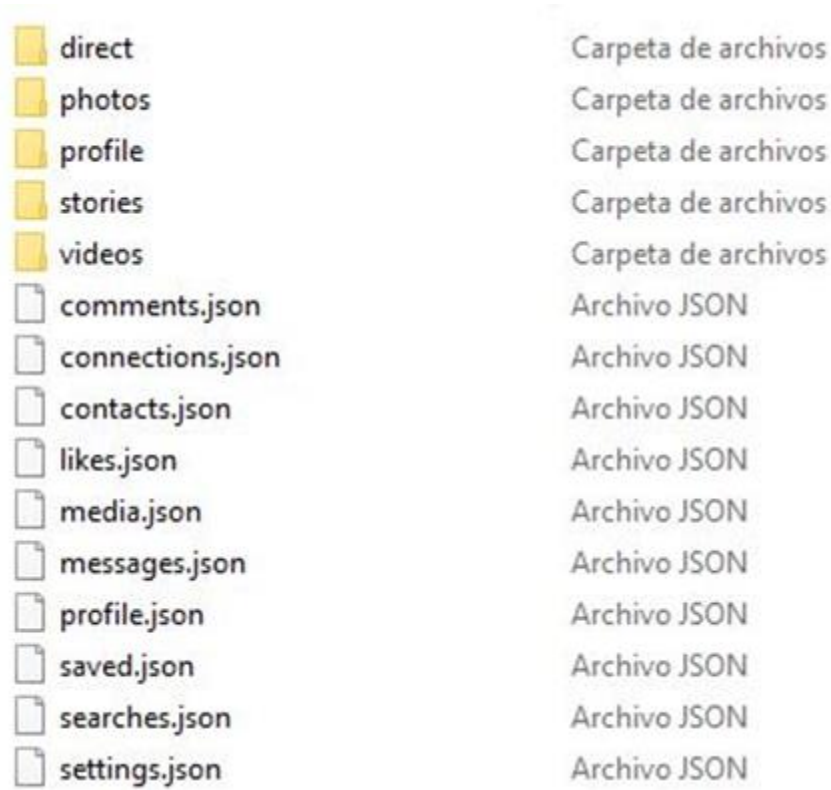
⁵² Privat entès com contingut de la seva vida diària, creat per ells mateixos i que no s'ha venut a d'altres mitjans de comunicació, per exemple revistes del cor, fotografies de paparazzi...

⁵³ Vegeu il·lustració 18.

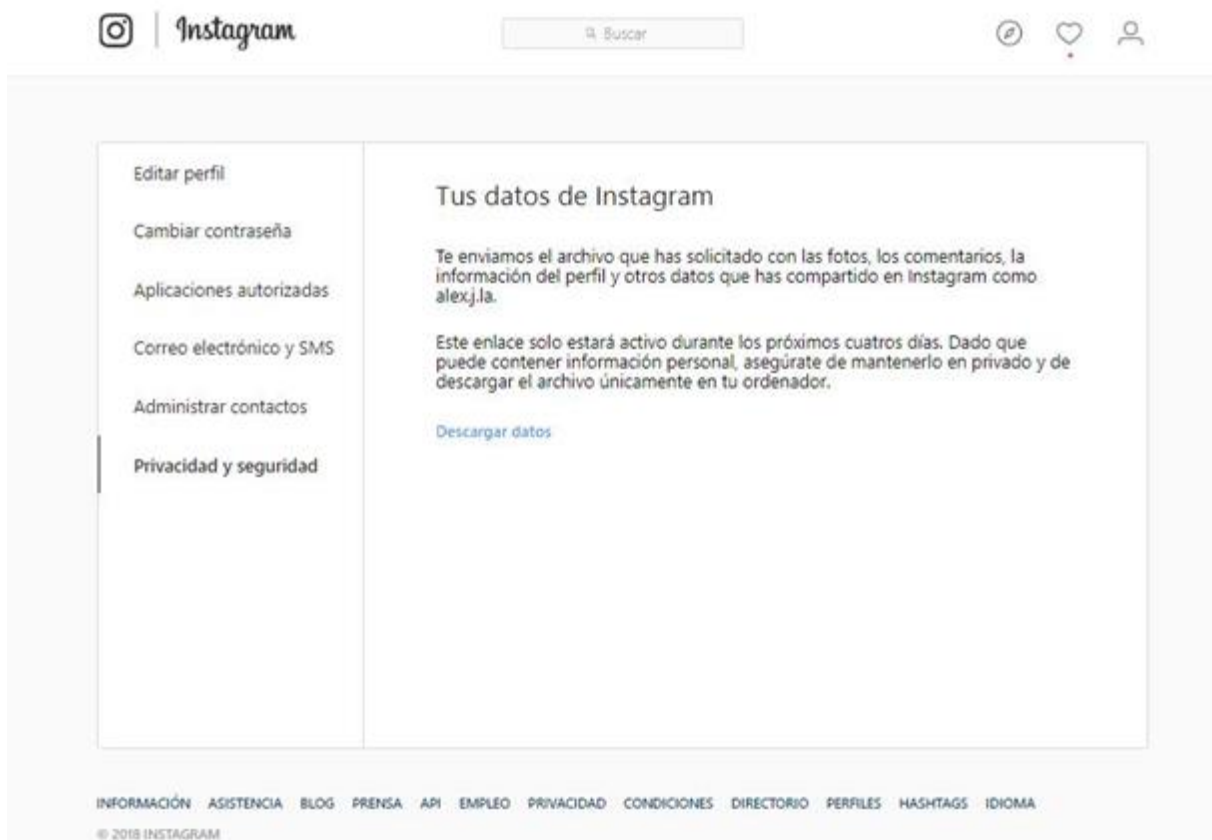
⁵⁴ Vegeu il·lustració 17.

⁵⁵ Vegeu il·lustració 19.

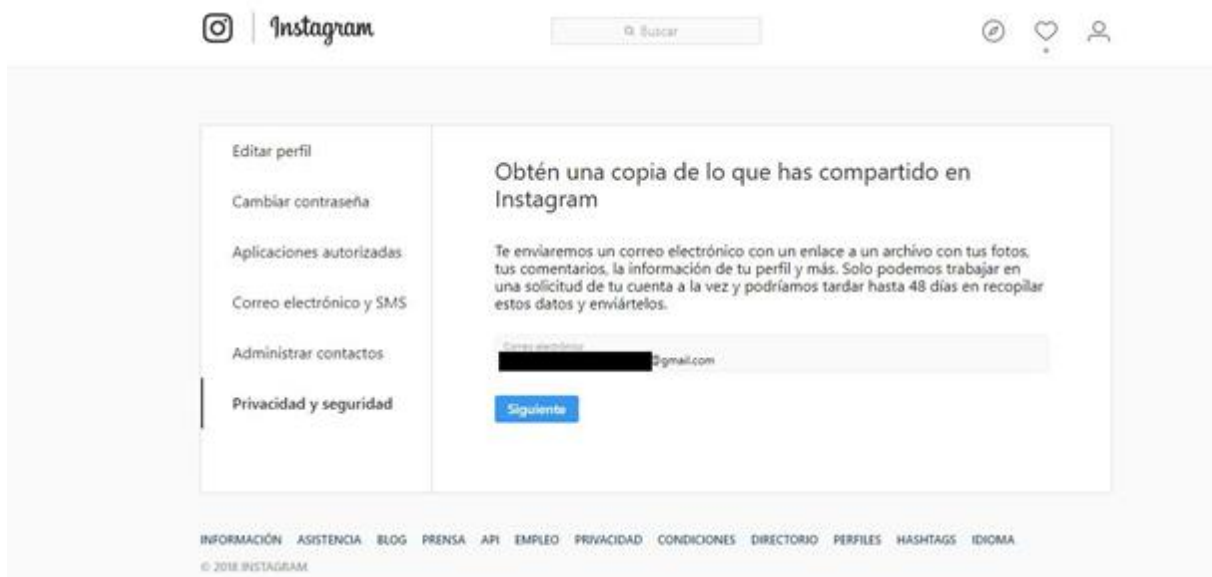
⁵⁶ Vegeu il·lustració 20.

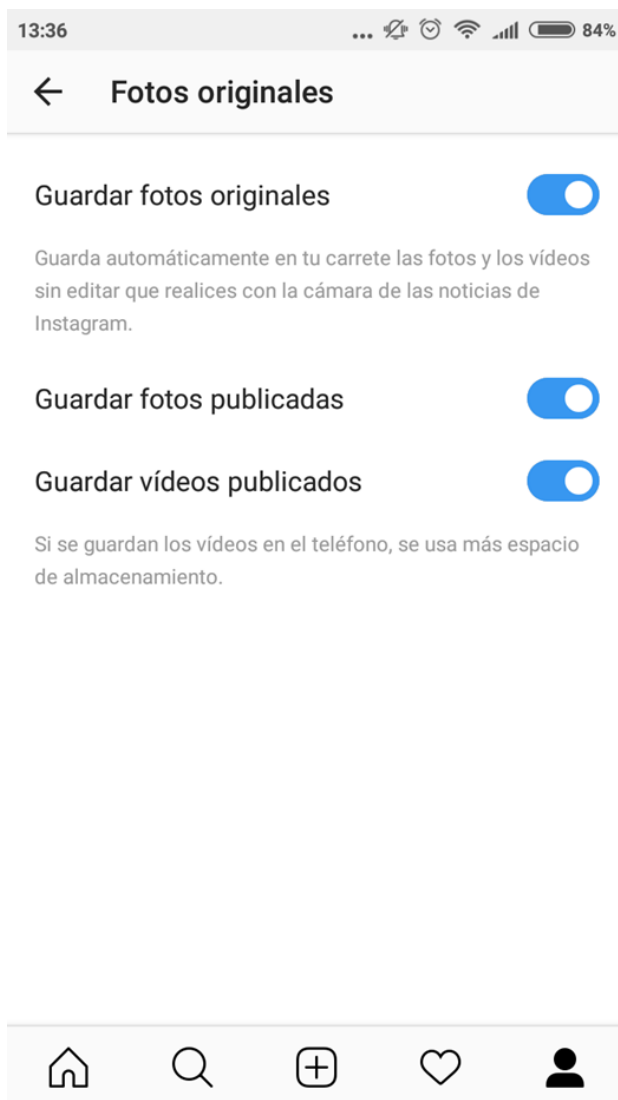
Il·lustració 17: subcarpetes i documents que formaven part de la carpeta ZIP que ens podem descarregar des de la plataforma.

Il·lustració 18: visualització de l'apartat que permet sol·licitar i descarregar les nostres dades d'Instagram.

Il·lustració 19: descàrrega d'una còpia del que hem compartit a la plataforma.

Il·lustració 20: opció d'emmagatzematge al dispositiu mòbil.

3.3.2 Fotolog

Fotolog és una xarxa social que permet compartir fotografies i difondre-les en el perfil en forma de banc d'imatges endreçades com un calendari. És pot accedir des del web i/o a través d'un smartphone. Segons la informació que dóna l'empresa, la plataforma es presenta com una comunitat de diaris personals de tot el món. L'objectiu principal és que tothom pot penjar una única imatge al dia.

La plataforma té una comunitat de 2 milions d'usuaris de més de 100 països diferents. Un element a destacar és que si ve ara la volen tornar a fer viral, va ser una xarxa que va néixer el 2002 i es va canviar el nom el 2005 a Fotolog. Cap al 2006 va començar a guanyar popularitat fins el 2011 quan la vam començar a desbancar d'altres plataformes com Facebook⁵⁷. Finalment Fotolog va tancar sense previ avis el 2016, provocant una gran nostàlgia i inconformitat de molts usuaris ja que no es van poder guardar les fotografies que havien publicat. Finalment, el 24 d'abril de 2018 es va tronar a llençar la plataforma, i on els antics usuaris han pogut accedir amb els comptes anteriors⁵⁸ i s'han mantingut les seves publicacions que tornen a ser accessibles⁵⁹.

Fotolog vol crear una xarxa social diferent, que no manipuli la ment dels seus usuaris, que inciti una manera de fer servir les xarxes de manera sana i amb significat, i que fomenti connexions reals entre les persones, en comptes de connexions generades a través d'algoritmes. La finalitat principal d'aquesta plataforma és acabar amb l'excés de publicacions que ens porten a buscar l'aprovació dels demes, així com evitar que les nostres dades personals siguin utilitzades pels anuncianters per propagar els seus interessos, desinformació i mentides. El que vol fer aquesta plataforma és amb la regla de una única publicació al dia, i d'aquesta manera apreciar les fotografies o vídeos que representen el millor o pitjor del dia⁶⁰.

De les plataformes que hem analitzat és la única amb seu a Espanya i la gestió i titularitat de la plataforma és de FOTOLOG INNOVATION LABS, S.L. Els serveis que proporciona la xarxa són gratuïts tot i que alguns serveis poden estar subjectes a una contraprestació econòmica.

⁵⁷ BULNES, Ana. 15 d'abril de 2011. "¿Qué fue del Fotolog?". <https://www.silicon.es/que-fue-del-fotolog-2192119> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁵⁸ Vegeu il·lustració 23.

⁵⁹ Wikipedia. La enciclopèdia llibre. "Fotolog.com". <https://es.wikipedia.org/wiki/Fotolog.com> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁶⁰ FOTOLOG. "About". <https://fotolog.com/about/es> (consultat a 22 de maig de 2018).

FOTOLOG INNOVATON LABS, S.L. le permite gestionar su registro y cuenta de Fotolog. Usted nos otorga su consentimiento para tratar su datos al registrarse en Fotolog facilitándonos sus datos personales. No se cederán datos, salvo obligación legal. Tiene derecho de acceso, rectificación, supresión, portabilidad, limitación del tratamiento, de oposición al tratamiento y a retirar el consentimiento dirigiéndose a legal@fotolog.com. (+ Información)

Il·lustració 21: informació de l'empresa i de les polítiques que ens donen a l'hora de registrar-nos a la plataforma.

Pel que fa a la privacitat i seguretat trobem que cada usuari pot configurar aquests trets tot i que hem de tenir en compte les polítiques de privadesa, i els termes i condicions d'us i servei de la plataforma que ens poden limitar. Un element interessant és que aquesta xarxa es regula per la normativa espanyola i europea, amb una gran incidència del nou RGPD. Així doncs, la plataforma ens informa que FOTOLOG es preocupa per la seguretat i confidencialitat de les nostres dades personals, i degut a això ha incorporat a la plataforma totes les garanties necessàries per protegir les nostres dades⁶¹.

Il·lustració 22: notificació sobre l'actualització dels termes, condicions i política de privacitat.

Nota adicional para los antiguos usuarios de Fotolog:

Si eres uno de los antiguos usuarios de Fotolog, seguramente te estarás preguntando, ¿qué está pasando aquí? La respuesta es sí, es el mismo Fotolog, y sí, tus fotos aun están aquí. Pero somos un equipo completamente nuevo, nueva compañía y lo más importante, nueva visión.

Nuestra historia empieza así, somos personas de Argentina, Brasil, España, EEUU y México que queríamos construir una red social distinta, tal como se puede leer más arriba. Vimos en las noticias que una antigua red social, algunos la llaman la "abuela de Instagram", llamada Fotolog cerraba. Lo cual nos supo mal.

Tenemos amigos que se conocieron en Fotolog, amigos que encontraron su pareja aquí, amigos que aún mantienen una página de Fotolog con sus seres queridos y también amigos que simplemente guardan un montón de fotos simpáticas de su juventud.

Así que pensamos ¿Por qué no revivimos Fotolog y le damos un nuevo propósito? Tras mucho esfuerzo, lo logramos y aquí estamos ;)

Il·lustració 23: nota informativa pels antics usuaris de la plataforma.

⁶¹ FOTOLOG. "Términos i condiciones". <https://fotolog.com/legal/es> (consultat a 22 de maig de 2018).

La plataforma ens permet crear un àlbum personal de la nostra vida privada, seguir les publicacions dels nostres amics o personalitats favorites, descobrir nous artistes, bandes de musica, fotògrafs, entre d'altres personalitats. També ens permet explorar la vida d'altres persones d'una manera menys invasives que altres xarxes socials.

Algunes de les funcions que ofereix la plataforma són: bona privacitat gracies als ajustaments que podem triar, el nostre perfil és un calendari, és a dir que les nostres fotografies queden categoritzades per dies, i podem completar els dies buits amb moments que vulguem recordar. Finalment podem esbrinar qui ens ha deixat un comentari, qui ens està seguint i a qui li ha agradat una fotografia nostra i a la inversa. També podem trobar d'altres usuaris de Fotolog d'arreu del món i seguir l'activitat diària dels nostres amics i artistes des d'un únic lloc.

Aquesta plataforma però tot i que permet l'accés a través del web només permet publicar contingut a través de l'aplicació per a dispositius mòbils, i per poder descarregar les fotografies s'haurà de fer de manera manual pel web, és a dir, fent clic dret i guardar com, es descarrega en format JPG. D'altra banda sí que dona opció a eliminar el compte i tot el contingut que hem anant publicant.

3.4 Proposta de tractament

Si bé cada vegada més estan apareixen guies i manuals de bones practiques pel tractament i captura dels documents de les xarxes socials⁶², aquests estan enfocats majoritàriament a la documentació pública i a com pot la administració pública implementar aquestes eines⁶³ i difondre la importància dels arxius i del seu fons a un públic més extens⁶⁴, així com algunes directrius per a entitats governamentals⁶⁵. A més, la majoria d'eines que se'ns ofereixen per poder arxivar les nostres xarxes acaben resultant que no les arxiva senceres o amb les metadades que voldríem sinó que arxiva únicament les imatges que hem publicat.

Un aspecte que seria interessant destacar és que si trobem perfils públics a les diferents xarxes, des del navegador podem descarregar i desar la pàgina web en format HTML, i sinó, com alternativa, podem utilitzar l'eina oferta per *Internet Archive. WaybackMachine* per guardar una pàgina web⁶⁶.

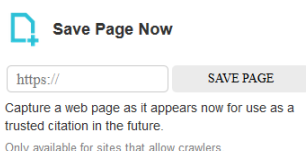
⁶² CRON, Bethany. ACA@UBC Seminar. "We shape our tools, and our tools shape us". 6 de febrer de 2013. "Social Media Guidance and the Capture of social Media Records".

⁶³ Apriledmonds. 12 d'octubre de 2009. "Public Records...Tools to Archive Twitter and Facebook". <https://apriledmonds.wordpress.com/2009/12/10/tools/> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁶⁴ Graells i Costa. "Les xarxes socials revolucionaran la professió d'arxiver". Revista Catalana d'Arxivística. Lligall 32. 2006, pàgines 157-171.

⁶⁵ TAHO, Tasmanian Archive + Heritage Office. "Managing Social Media Records". State Records Guideline No. 18.

⁶⁶ Internet Archive. WaybackMachine. <https://web.archive.org/> (consultat a 22 de maig de 2018).

Il·lustració 24: visualització de l'eina per guardar pàgines web ofert per Internet Archive.

Aquestes alternatives però no són amb les que treballarem donat que si ens descarreguem directament el contingut i les dades del perfil que volem arxivar, la informació que n'obtindrem serà molt més rica que si adquirim les fotografies o si únicament guardem la pagina web.

Si partim del supòsit que tenim la carpeta ZIP amb el contingut que hem extret de la xarxa (i si a sobre podem guardar la pàgina web en format HTML), l'explotació que podrem fer d'aquesta informació serà major i la podrem contextualitzar d'una manera molt més acurada.

Així doncs, per fer la proposta de tractament hauríem de tenir en compte que l'objecte d'estudi no és tota la informació que recopilen les diferents xarxes socials sobre la persona que hagi fet el llegat a l'arxiu, ja que hem de tenir presents les condicions i termes, sinó que l'objecte serà doncs, la carpeta ZIP que es va poder descarregar l'interessat en vida, o que es podria descarregar el contacte de llegat. Com a arxiu ens ha d'interessar més la que es descarrega la persona en vida ja que en alguns casos aquesta també pot tenir accés a la correspondència/missatgeria.

A la documentació extreta de les diferents plataformes si són de la mateixa persona els hi donarem un tractament arxivístic de fons personal, per tant, tot i algunes excepcions, tots els fons personals tenen uns elements comuns. A més hauríem de tenir en compte que la donació del fons possiblement no sigui únicament de les xarxes socials sinó que integri més documentació de les deferents activitats de cada persona.

QUADRE DE CLASSIFICACIÓ. FONS PERSONAL.

- 1 DOCUMENTACIÓ PERSONAL I FAMILIAR
 - 1.1 Documentació civil
 - 1.2 Documentació acadèmica
 - 1.2.1 Diplomes i títols acadèmics
 - 1.3 Documentació associativa
 - 1.3.1 Invitacions
 - 1.3.2 Carnets de soci

- 1.4 Plataformes virtuals
- .. 1.4.1. Xarxes Socials
- 1.5 Documentació mèdica
- 1.6 Documentació legal i judicial
- 1.7 Documentació sobre gestió de béns
- 1.8 Documentació necrològica
- 2 OBRA DE CREACIÓ
- 2.1 Prosa
- 2.2 Poesia
- 2.3 Treballs d'investigació i assaigs
- 2.4 Traduccions
- 2.5 Articles de premsa
- 2.6 Notes
- 2.7 Dibuixos
- 3 DOCUMENTACIÓ PROFESSIONAL
- 3.1 Activitat professional
- 3.2 Documentació relacionada amb la seva professió
- 3.3 Jubilació
- 3.4 Altres
- 4 CORRESPONDÈNCIA
- 4.1 Correspondència rebuda
- 4.2 Correspondència enviada
- 4.3 Correspondència entre tercers
- 5 RECONeixEMENT I CRÍTICA
- 5.1 Articles sobre el personatge i la seva obra
- 5.2 Entrevistes
- 5.3 Homenatges
- 5.4 Premis i nomenaments

- 5.5 Altres
- 6 RECORDS I OBJECTES PERSONALS
 - 6.1 Dedicatòries
 - 6.2 Invitacions i recordatoris
 - 6.3 Records de viatges
 - 6.4 Objectes personals
 - 6.5 Esqueles alienes
 - 6.6 Altres
- 7 DOCUMENTACIÓ GRÀFICA
 - 7.1 Fotografies
 - 7.2 Àudio
 - 7.3 Vídeo
 - 7.4 Altres
- 8 BIBLIOTECA I HEMEROTECA
 - 8.1 Llibres
 - 8.2 Publicacions periòdiques
 - 8.3 Separates
 - 8.4 Retalls de premsa
 - 8.5 Mapes i cartells
 - 8.6 Altres
- 9 OBRA DE CREACIÓ ALIENA
- 10 COL·LECCIONS

Parlem de quadre de classificació per què creiem que el que tindríem és un fons híbrid, al menys de moment, però considerem que pel que fa a la documentació electrònica hauríem de tenir un esquema de metadades i de seguretat molt definit, i per fer-ho, tindre un mínim de coneixement de taxonomies i ontologies és essencial per poder dissenyar una base de dades que tingui amb la que poder guardar i conservar la documentació, i que aquesta tingui les propietats i classes ben definida i estigui relacionada amb les entitats i elements corresponents.

Així doncs, que l'arxiu tingui una estratègia desenvolupada per donar tractament als diferents documents d'àmbit electrònic és quelcom essencial per poder donar retroacció a les noves demandes i necessitats de la societat que afecten també a la nostra institució.

En termes de legislació i normativa, com que l'extracció de la informació arrel del RGPD ha estat proporcionada per la mateixa plataforma, no hauríem de tenir tants impediments com si ho haguéssim fet a través de la API. Tot el tractament que li fem al fons i les xarxes haurà de ser tenint present la legislació vigent de cada moment, que ens marcarà i limitarà alguns aspectes com podria ser l'accés.

Per últim, un altre factor a tenir en compte és l'emmagatzematge d'aquesta documentació i és que la realitat dels arxius en relació a l'emmagatzematge digital és més aviat escassa i difícil ja que no disposen dels recursos adequats i adients per a poder fer front a l'emmagatzematge, conservació i preservació d'un volum elevat d'informació d'àmbit electrònic i digital. És per això que cada vegada més en l'arxivística s'està tendint a utilitzar eines com el model OAIS per la preservació de la documentació d'un arxiu digital, i els arxius digitals per manca i/o deficiència dels recursos s'està tendint a fer amb eines com la que proporciona el CAOC⁶⁷, iArxiu⁶⁸ o a través de lloguer de servidors o espais d'emmagatzematge al núvol privat⁶⁹ que es troben situats a algun indret d'Europa, amb preferència si és al territori d'on és l'arxiu per facilitar i garantir la vigència i viabilitat de la legislació, i amb empreses que garanteixen uns requisits mínims per a que l'arxiu pugui emmagatzemar la seva informació allí. Un exemple dels serveis de lloguer o compra de servidors físics o al núvol podria ésser els oferts per Hostalia, empresa amb seu a Espanya⁷⁰.

Per concloure aquest apartat doncs, una vegada haguem obtingut la informació que volem tractar, en aquest cas fent molt d'èmfasi en aquella provinent de les xarxes socials, haurem de tenir en compte les metadades i tot el que comporta aquest terme (producció, infraestructura, dissenyar les ontologies, dissenyar les metadades administratives, dissenyar la codificació i esquemes, crear les metadades administratives i les metadades de preservació, crear les metadades estructurals, crear les metadades descriptives, tenir en compte les fonts de metadades, així com la previsió de possibles necessitats futures que s'hauran de desenvolupar), el disseny i creació de identificadors únics i persistents, l'extracció de la informació de suports originals, reproducció de formats mecànics històrics i

⁶⁷ Consorci Administració Oberta de Catalunya. "Què és el Consorci AOC". <https://www.aoc.cat/que-es-el-consorci-aoc/> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁶⁸ Consorci AOC. CATCert. "Què és iARXIU" <http://www.iarxiu.eacat.cat/> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁶⁹ InterPARES Trust. Researching trust in records and data online. <https://interparestrust.com/> (consultat a 22 de maig de 2018).

⁷⁰ Pàgina web de l'empresa Hostalia. <https://www.hostalia.com/> (consultat a 22 de maig de 2018).

obsolets (tenint en compte el calendari de migracions, entre d'altres elements). Així com, les tecnologies d'enregistrament i propostes d'emmagatzematge, i els formats de destinació i els sistemes per a la preservació i gestió de dades, l'emmagatzematge d'arxiu, havent fet una planificació prèvia per a la preservació digital i tenint en compte l'accés⁷¹.

4 Conclusions

Amb aquest treball hem intentat aportar una nova perspectiva i resposta al tractament de les xarxes socials, no des de l'àmbit governamental o administratiu, sinó des de l'àmbit personal. Una tendència que a més creiem que anirà guanyant suport i que ens pot interessar per donar visibilitat a l'arxiu.

El que hem pogut aprendre a nivell personal és la gran complexitat pels nombrosos factors que intervenen a l'hora de poder triar un tractament per les xarxes, així com haver de lidiar amb les diferents normatives, limitacions i que s'apliquen en aquestes.

Un aspecte rellevant on hauríem d'incidir és que no podem saber amb total seguretat que realment els paquets de dades i informació que ens hem pogut descarregar de les diferents plataformes realment són totes les dades que tenen recopilades sobre nosaltres, el més probable és que ens donin accés del que estan obligats per llei.

L'objectiu primordial d'aquest estudi era donar resposta a algunes preguntes, com:

Són les xarxes socials de persones que no són considerades "d'interès públic" documents d'arxiu? La resposta és afirmativa si pensem que podria ser informació digna d'estudi i investigació per a un futur proper, i més quan la societat i la tecnologia avança i canvia cada vegada més i més ràpid.

Com podríem els arxius fer-nos amb les dades i la informació de les diferents xarxes socials? Hem explicat al llarg del treball diferents mètodes per poder extreure aquesta documentació, però l'opció per la qual ens hem decantat ha estat la de descarregar el paquet de dades i informació com a hereu o contacte de llegat, gràcies al RGPD i algunes condicions de les diferents xarxes.

Hauríem de ser nosaltres com a arxivers els responsables de guardar, conservar i preservar aquesta informació? Si som realistes, un arxiu no podria fer front a fer-se responsable de conservar un volum nombrós de xarxes socials, al menys de moment, però si es fa una

⁷¹ Biblioteca Nacional de Catalunya. Preservació digital. "Directrius per a la producció i preservació d'objectes d'àudio digital (TC04)". <http://www.bnc.cat/Professionals/Preservacio-digital2/Directrius-per-a-la-produccio-i-preservacio-d-objectes-d-audio-digital-TC04> (consultat a 22 de maig de 2018).

donació amb totes les condicions legals adients, podríem fer-nos responsables i garantir-ne la seva conservació i preservació.

Amb aquesta investigació hem intentar definir l'objecte digital que volíem analitzar, en aquest cas les xarxes socials i fer més incís en les que hem considerat més populars o excepcionals, com seria el cas de Fotolog. Hem explicat com podem fer-nos amb la documentació extreta de les diferents plataformes i en quins formats la rebrem, si més no fins l'estiu de 2018. La finalitat de fer-nos amb un paquet d'informació és doncs que li podem donar un tractament i atribuir unes propietats que ens facilitaran la seva explotació i d'aquesta manera poder reproduir la informació de manera eficaç i eficient explotant una única base de dades i no a través de nombroses captures de pantalla.

D'altra banda, alguna de les principals dificultats amb les que ens podem trobar és la del xoc entre les característiques i recursos que tenen les empreses que porten les xarxes versus als recursos limitats que tenen els arxius. D'aquesta manera, els arxius hauran de donar valor a la documentació i fer un anàlisi i avaluació de costos i despeses com a necessitat al que suposaria tractar, conservar, preservar i emmagatzemar un volum de dades i informació que es podria incrementar en un període molt curt de temps, de forma molt ràpida.

Una altra dificultat és la manca encara avui dia, d'eines que puguin ajudar a la captura, conservació i preservació de les diferents plataformes sense, que aquestes siguin de caràcter governamental, administratiu i/o públic. Un exemple seria la necessitat de crear un model de metadades específic per a les xarxes socials, així com manuals de bones practiques i guies, polítiques i/o estratègies sobre com hauríem de conservar el seu contingut.

Arrel d'aquest treball i amb alguns esdeveniments que han tingut lloc mentre el fèiem, ens han sorgit algunes preguntes que donarien per a un altre treball d'investigació com:

El contingut publicat a les xarxes pot esdevenir una prova judicial? Si és així, quina vigència tindria?. Un element a tenir en compte en aquestes preguntes és que sembla que les xarxes no obliden i per tant, mentre aquestes continuïn en funcionament i el nostre compte igual, les nostres paraules es poden girar a la nostra contra, i a més, si tenim un usuari públic, podrien ser accessibles a qualsevol altre usuari de la plataforma i la condemna civil i social pot ser important.

Per concloure, com a projecte futur arrel d'aquest estudi ens podríem proposar endinsar-nos més en el que serien els *egodocuments*, i tot els que els envolta que com hem vist en aquest treball és molt més complex del que podria semblar i amb una necessitat de formar i fomentar les capacitats per teoritzar i definir elements que ens ajudin a donar retroacció a les futures necessitats de la societat i les problemàtiques que les diferents xarxes socials

(d'empreses privades) poden portar amb elles, sobretot de cara a l'arxiu i la conservació comptes a les diferents plataformes.

5 Glossari

API (interfície de programació d'aplicacions)	Interfície que permet accedir a un conjunt de biblioteques estàndard que faciliten al programador el desenvolupament d'aplicacions.
Blog	Pàgina web, generalment de caràcter personal i poc institucional, amb una estructura cronològica que s'actualitza regularment i que presenta informació o opinions sobre temes diversos.
Compartir	Acció que es pot fer a través de diferents plataformes que permet difondre informació a d'altres mitjans de comunicació i xarxes socials.
Compte verificat	Pel que fa a les xarxes socials, Compte que s'ha confirmat com a autèntic, especialment al Twitter. Els comptes verificats tenen una icona específica que els identifica. L'objectiu de les verificacions és evitar la suplantació de la identitat.
CSS o fulls d'estil en cascada	Fitxer de text que conté una llista d'etiquetes HTML amb la formatació associada a cadascuna, la qual cosa permet definir la mida, el color i la disposició dels elements d'una pàgina web. La sigla prové de l'anglès cascading style sheets.
CSV o codi segur de verificació	Codi format per una combinació de lletres i xifres que identifica de manera unívoca un document electrònic dins l'administració pública, i permet comprovar i demostrar l'autenticitat i la integritat de les còpies impreses del document electrònic.
Dislike o no m'agrada	Opció d'una xarxa social, generalment una icona, que permet manifestar el desacord amb un contingut que s'hi ha publicat.
Fluxos RSS	RSS és l'acrònim de Really Simple Syndication. Es tracta d'una família de formats de canals web XML utilitzats per publicar continguts actualitzats sovint, com ara llocs de notícies, weblogs i

	podcasts, i per mitjà dels quals es pot compartir la informació i usar-la en altres llocs web o programes ⁷² .
Formats de descàrrega	Descripció estructural d'una seqüència de dades en un llenguatge de programació, on s'especifica el tipus, la llargada i la disposició de cada element.
GIF	Pel que fa a les xarxes socials, Vídeo curt fet a partir d'imatges comprimides en format GIF que pot penjar-se en algunes plataformes socials i que s'activa automàticament, sense que l'usuari en demani la visualització. La forma gif prové de la sigla GIF, referida a la denominació anglesa graphics interchange format, en català "format d'intercanvi de gràfics"; i s'utilitza també per a denominar els fitxers en aquest format. Habitualment es penja en plataformes com Google Plus, Tumblr, Twitter i Facebook.
Hashtags o etiqueta	En l'àmbit de les xarxes socials, és un conjunt de caràcters encapçalats d'un símbol de coixinet, sobre el qual es pot fer clic, que serveix per a accedir a un contingut indexat per categories o temes en un microblog.
HTML	Llenguatge estàndard que s'utilitza per a etiquetar documents en format d'hipertext, per tal d'indicar a un navegador de quina manera ha de visualitzar un document a la pantalla d'un ordinador. L'HTML descriu els aspectes tipogràfics d'un document mitjançant etiquetes. La sigla prové de l'anglès hypertext markup language (llenguatge d'etiquetatge d'hipertext).
JPG	JPEG (acrònim de Joint Photographic Experts Group) és un algorisme dissenyat per a comprimir imatges estacionàries amb 24 bits de profunditat o en escala de grisos. És un format d'imatge amb pèrdua, de codificació jeràrquica ⁷³ .
JSON	JSON (acrònim de JavaScript Object Notation) és un estàndard obert basat en text dissenyat per a intercanvi de dades llegible per humans ⁷⁴ .

⁷² Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. "RSS". <https://ca.wikipedia.org/wiki/RSS>

⁷³ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure "JPG". <https://ca.wikipedia.org/wiki/JPEG>

⁷⁴ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure "JSON". <https://ca.wikipedia.org/wiki/JSON>

Like	Opció d'una xarxa social, generalment una icona, que permet manifestar el suport a un contingut que s'hi ha publicat.
Mem	És un element informatiu, generalment una imatge, una frase o un vídeo de to humorístic, generat a internet o en altres mitjans audiovisuals, que s'escampa per les xarxes socials i és imitat, compartit o utilitzat per un gran nombre de persones.
Microblog	Blog els apunts del qual tenen un nombre reduït i limitat de caràcters.
MP3	Format de compressió de seqüències d'àudio que permet de reduir un fitxer d'àudio, generalment a una dotzena part de la mida original, preservant-ne la qualitat del so. Els fitxers que tenen aquest format s'identifiquen per l'extensió de fitxer .mp3. La sigla prové de l'anglès moving picture experts group-1 audio layer-3 (capa d'àudio-3 del grup d'experts en imatges en moviment-1).
MP4	MPEG-4 Part 14 o format de fitxer MP4, formalment ISO/IEC 14496-14:2003, és un format estàndard de Contenedor multimèdia. Comunament utilitzat per emmagatzemar corrents d'Àudio digital i Vídeo digital, entre d'altres tipus de continguts multimèdia ⁷⁵ .
Mur	Àrea del perfil d'un usuari o d'una pàgina del Facebook que recull totes les seves actualitzacions i permet que els seus amics o admiradors hi comparteixin comentaris o enllaços.
OAIS	OAIS és un arxiu que consisteix en una organització de persones i sistemes que ha acceptat la responsabilitat de preservar la informació i posar-la a disposició d'una comunitat determinada. El model de preservació Open Archival Information System (OAIS) té una doble finalitat: la preservació i l'accés a llarg termini de la informació en format digital, obviat els possibles canvis tecnològics. OAIS és un model de referència que defineix les metadades, i la descripció de la conservació ⁷⁶ .

⁷⁵ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. "MP4". https://ca.wikipedia.org/wiki/MPEG-4_Part_14

⁷⁶ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. "OAIS". https://ca.wikipedia.org/wiki/Model_de_preservaci%C3%B3_OAIS

Ontologia	És un mecanisme de representació en forma d'esquema conceptual que formula una especificació formal dels conceptes continguts en un domini o àrea de coneixement donant significat a cadascun d'ells i a les relacions entre aquests. Amb l'extracció semàntica s'aconsegueix una representació formal del coneixement que millora l'intercanvi d'informació entre dos o més elements de comunicació, els quals poden ser sistemes, entitats o persones, ja que defineix un vocabulari comú entre tots els elements que alhora és independent de la seva naturalesa i comportament ⁷⁷ .
Perfil	Conjunt de dades personals i informacions diverses que un usuari introdueix en una xarxa social perquè altres usuaris el coneguin i hi puguin contactar. Consta d'un llista de totes les publicacions d'un usuari ordenades cronològicament des de la més recent fins a la més antiga, a partir de la data d'alta. L'accessibilitat del perfil depèn de la voluntat de cada usuari o de cada xarxa social en concret. Per això podem diferenciar entre perfils públics oberts a tothom i perfils privats d'accés limitat. El perfil del Facebook també inclou informació sobre l'activitat de l'usuari dins de la xarxa social.
PNG o Portable Network Graphics	Format de fitxer utilitzat en pàgines web que permet emmagatzemar i transferir imatges gràfiques amb un alt nivell de compressió. El format PNG es va crear per a millorar i substituir el format GIF i per a disposar d'un format d'imatge lliure de llicència. Literalment, gràfic de xarxa portàtil ⁷⁸ .
Política de privacitat	Declaració pública i formalment documentada en què una organització fa conèixer els principis i els criteris bàsics que determinen la manera d'obtenir i tractar dades de caràcter personal dels seus usuaris. La política de privacitat determina sobretot els responsables del tractament, la finalitat de les dades obtingudes i la protecció de dades, i també els mitjans disponibles per als seus usuaris per exercir el dret de cancel·lació i el dret de

77

Viquipèdia.

L'enciclopèdia

lliure.

"Ontologia".

[https://ca.wikipedia.org/wiki/Ontologia_\(tecnologia_de_la_informaci%C3%B3\)](https://ca.wikipedia.org/wiki/Ontologia_(tecnologia_de_la_informaci%C3%B3))

78 NUNES, Joan. Diccionari terminològic de sistemes d'informació geogràfica. Barcelona: Institut Cartogràfic de Catalunya: Enciclopèdia Catalana, 2012. 551 p. (Diccionaris Terminològics)

	rectificació, i la utilització de galetes. La política de privacitat es publica generalment dins la pàgina web de l'organització.
Publicació.	Acció de difondre un contingut, ja sigui un apunt, comentari o enllaç, a través d'una xarxa social.
Retweet o repulada	Reenviament d'una piulada publicada anteriorment per un altre usuari.
SDK o Software Development Kit	Un equip de desenvolupament de programari és generalment un conjunt d'eines de desenvolupament de programari que permet al programador crear aplicacions per a un sistema concret. És també una interfície de programació d'aplicacions o API creada per permetre l'ús d'un llenguatge de programació, o pot, també, incloure maquinari sofisticat per comunicar-se amb un determinat sistema incrustat ⁷⁹ .
Seguidors o followers	Usuari d'una xarxa social que en segueix a un altre.
Seguits o followings	Perfils que està seguint un usuari concret d'una xarxa social.
Tweet o piulada	Missatge curt, amb un nombre de caràcters limitat, publicat instantàniament en un microblog. El sinònim complementari tuit prové de Twitter, que és el nom comercial de l'aplicació que gestiona la plataforma de microblogs més utilitzada actualment.
Xarxa social	Plataforma que permet a una comunitat d'internautes interaccionar i també compartir i intercanviar informació. La xarxa social com a plataforma es distingeix de la xarxa social entesa com la comunitat d'internautes.
ZIP	Format de compressió de dades que utilitza alguna de les variants dels algorismes de compressió de la informació inventats per Lempel i Ziv.

6 Bibliografia i fonts

“About”. FOTOLOG. <https://fotolog.com/about/es>

Afineevsky, Evgeny. “Winter On Fire: Ukraine’s Fighter for Freedom”. Netflix, 2015.

⁷⁹ Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. “SDK”.
https://ca.wikipedia.org/wiki/Equip_de_desenvolupament_de_programari

"Amendment Facebook Terms Of Use". National Archive and Records Administration. <https://www.archives.gov/files/social-media/terms-of-service/tos-facebook.pdf>

Apriledmonds. "Public Records...Tools to Archive Twitter and Facebook". <https://apriedmonds.wordpress.com/2009/12/10/tools/>

"Aprovada la Llei de voluntats digitals. Justícia crearà un registre telemàtic per a la designació dels hereus digitals". Generalitat de Catalunya. <http://web.gencat.cat/ca/actualitat/detall/AprovadalaLleidevoluntatsdigitals>

ArchivalSocial. <http://archivesocial.com/social-media-networks/>

BULNES, Ana. "¿Qué fue del Fotolog?". <https://www.silicon.es/que-fue-del-fotolog-2192119>

Cadwalladr, Carol. "I made Steve Bannon's psychological warfare tool: meet the data war whistleblower". The Guardian. <https://www.theguardian.com/news/2018/mar/17/data-war-whistleblower-christopher-wylie-faceook-nix-bannon-trump>

"Campaña Unicef redes". El País. <https://www.youtube.com/watch?v=WqBl2zyXI7g>

Casellas i Serra, Lluís-Esteve; Hernández Olivera, Luis. "Ego archivo. Memorias personales en un mundo digital". Tabula 17, 2014.

"Cifrado de extremo a extremo". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/android/28030015/?category=5245250>

"Cómo trabajamos en conjunto con las empresas de Facebook". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000112/?category=5245250>

"Cómo utilizar Signal en Android". Surveillance Self-Defense. <https://ssd.eff.org/es/module/cómo-utilizar-signal-en-android>

"Condiciones modificadas de aplicación al gobierno federal y a los gobiernos estatales y locales de Estados Unidos". Instagram. <https://help.instagram.com/317709155098612>

CRON, Bethany. "Social Media Guidance and the Capture of social Media Records". ACA@UBC Seminar. "We shape our tools, and our tools shape us". 6 de febrer de 2013.

"Directrius per a la producció i preservació d'objectes d'àudio digital (TC04)". Biblioteca Nacional de Catalunya. <http://www.bnc.cat/Professionals/Preservacio-digital2/Directrius-per-a-la-produccio-i-preservacio-d-objectes-d-audio-digital-TC04>

Edward Snowden. <https://edwardsnowden.com/es/>

"El Govern permetrà designar un hereu digital de las personas fallecidas". La Vanguardia. <http://www.lavanguardia.com/vida/20170228/42384977781/el-govern-aprueba-la-ley-para-regular-el-legado-en-la-red-de-los-fallecidos.html>

"El TC suspèn cautelarment la llei de voluntats digitals i la llei contra els desnonaments. El Govern espanyol va presentar un recurs d'inconstitucionalitat a finals de setembre". Diari digital: ara.cat. https://www.ara.cat/societat/TC-cautelarment-Llei-voluntats-desnonaments_0_1894010781.html

"Euromaidan". Viquipèdia. L'enciclopèdia lliure. https://ca.wikipedia.org/wiki/Euromaidan#Opinió_pública

"Facebook Guidelines and Best Practices", CDC, Center for Disease and Control Prevention. CDC 24/7: Saving Lives, Protecting People TM <https://www.cdc.gov/socialmedia/tools/guidelines/facebook-guidelines.html>

"Facebook". Wikipedia. La enciclopedia libre. <https://es.wikipedia.org/wiki/Facebook>

FAHIM, Kareem; STACK, Liam. "Protesters in Egypt Defy Ban as Government Cracks Down". The New York Times. <https://www.nytimes.com/2011/01/27/world/middleeast/27egypt.html?pagewanted=1&r=1&hp>

Freeman, Linton. "The Development of Social Network Analysis: A Study in the Sociology of Science". 2004.

"Fotolog.com". Wikipedia. La enciclopedia libre. <https://es.wikipedia.org/wiki/Fotolog.com>

GHONIM, Wael. "Inside the Egyptian revolution". TED Talk. <https://www.nytimes.com/2011/01/27/world/middleeast/27egypt.html?pagewanted=1&r=1&hp>

Hoback, Cullen. "Terms and Conditions May Apply". Netflix, 2013.

Graells i Costa. "Les xarxes socials revolucionaran la professió d'arxiver". Lligall 32. Revista Catalana d'Arxivística. 2006, pàgines 157-171.

"Guardar, restaurar o transferir mi historial". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/android/20887921/>

Hostalia. <https://www.hostalia.com/>

"Información para las fuerzas del orden". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000050/?category=5245250>

"Información sobre WhatsApp". WhatsApp. <https://www.whatsapp.com/about/>

Internet Archive. WaybackMachine. <https://web.archive.org/>

"InterPARES Trust. Researching trust in records and data online". <https://interparestrust.com/>

"La Biblioteca del Congreso de Estados Unidos adquiere el archivo de Twitter". Tecnología. El País.

http://tecnologia.elpais.com/tecnologia/2010/04//14/actualidad/1271235670_850215.html

Maria Vallès, Aniol. (2014) El tractament arxivístic de Twitter. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents.

Martínez, Ricard; Rallo, Artemi. "Protecció de dades personals i xarxes socials: obligacions per als mitjans de comunicació". Quaderns del CAC 37, vol. XIV (2). Desembre 2011, pàgines 39-49.

"Meme de internet". Wikipedia. La enciclopèdia lliure. https://es.wikipedia.org/wiki/Meme_de_internet

"Muradosmann". Instagram. <https://www.instagram.com/muradosmann/>

"Not Without my Consent. A guide to reporting and removing intimate images shared without your consent". Facebook. <https://fbnewsroomus.files.wordpress.com/2017/03/not-without-my-consent.pdf>

"Oponerte al tratamiento de tus datos personales". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/android/26000153/?category=5245250>

"Perdona que te moleste: te hablo de tu privacidad". Facebook. <https://es.newsroom.fb.com/news/2018/05/perdona-que-te-moleste-te-hablo-de-tu-privacidad/>

"Política de Privacidad de Twitter". Twitter. https://cdn.cms-twdigitalassets.com/content/dam/legal-twitter/site-assets/privacy-page-gdpr/PP_EN_Q22018%20April_ES.pdf

"Què és el Consorci AOC". Consorci Administració Oberta de Catalunya. <https://www.aoc.cat/que-es-el-consorci-aoc/>

"Què és iARXIU". Consorci AOC. CATCert. <http://www.iarxiu.eacat.cat/>

"Quién proporciona tus servicios de WhatsApp". WhatsApp. <https://faq.whatsapp.com/es/general/26000121>

Rissoan, Romain. *Redes sociales. Comprender y dominar estas nuevas herramientas de comunicación*. Ediciones ENI, desembre 2016.

"Seguridad de WhatsApp". WhatsApp. <https://www.whatsapp.com/security/>

"Social Media and Digital Engagement". National Archive and Records Administration, NARA <https://www.archives.gov/social-media>

"Social Media Terms of Service Agreements". Arxiu National Archive and Records Administration, NARA. <https://www.archives.gov/social-media/terms-of-service.html>

TAHO, Tasmanian Archive + Heritage Office. "Managing Social Media Records". State Records Guideline No. 18.

"Termes i Política de Privacitat de Signal". Signal. <https://signal.org/legal/>

"Términos i condiciones". FOTOLOG. <https://fotolog.com/legal/es>

"Twitter Terms of Service". Twitter. <https://twitter.com/en/tos>

Wattles, Jackle. "Zuckerberg y Facebook, bajo fuego por filtración a compañía vinculada a campaña de Trump" CNN. <https://cnnespanol.cnn.com/2018/03/19/mark-zuckerberg-y-facebook-enfrentan-criticas-por-filtracion-a-compania-vinculada-con-trump/>

WhatsApp. "WhatsApp Encryption Overview. Technical White paper". 19 de desembre de 2017.

Yúbal FM. "Signal llega a Android: así es la aplicación de mensajería segura apadrinada por Snowden". Xataka Android. <https://www.xatakandroid.com/comunicacion-y-mensajeria/signal-llega-a-android-asi-es-la-aplicacion-de-mensajeria-segura-apadrinada-por-snowden>